

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Neftçala sakini
"qırmızı qurd"
xəstəliyindən
öldü - yayıla
bilərmimi...
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27-29 iyul 2024-cü il Şənbə № 131 (8504) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"İbrahim anlaşması"

Azərbaycana təhlükə vəd edir

Anti-İran koalisiyası
Cənubi Qafqazda
vəziyyəti daha da
dramatikləşdirə bilər

yazısı səh.9-da

Həbsdə olan icra başçısı ilə bağlı yeni qalmaqal

yazısı səh.3-da

Bu məmurların istefa verəcəkləri gözlənilir

yazısı səh.4-da

Naxçıvan MSK-nın istefa verən sədri haqda ilginc iddialar

yazısı səh.3-da

500 milyonluq silah müəmması

yazısı səh.5-da

Namizəd olmayan partiya sədrələrinə sərt ittihamlar

yazısı səh.6-da

Aİ Azərbaycanla milyardlıq layihələr hazırlayır

yazısı səh.7-da

Seçki başlamamış yenə referendum iddiaları

yazısı səh.6-da

Hindistanlıların Bakıya artan marağı

yazısı səh.10-da

İntiharların sayı artır - ekspert səbəblər haqda danışdı

yazısı səh.11-da

Naxçıvan modeli ilə Türkiyəyə birləşmək təklifi

yazısı səh.12-da

RUSİYADAKI SƏFİRİ DƏYİŞMƏK ZƏRURƏTİ

Polad Bülbüloğlunu əvəz edəcək səfir kim olacaq?

yazısı səh.4-da

Qərb paytaxtları Bakının ittihamlarına nə cavab verəcək?

Müdafiə Nazirliyinin üç paytaxtı Ermənistanı
yeni müharibəyə təhrikdə suçlaması vəziyyətin
riskli xarakter aldığını göstərir

yazısı səh.5-da

Reşad Həsənov

**42 milyonluq
mənimləmə -
"Şlyapa"nın
altından kimlər
çıxacaq...**

yazısı səh.11-da

**ABŞ-in "Qafqaz
canişini"
Bakıya gəlmədi
- təzyiq,
yoxsa...**

yazısı səh.8-da

**Elton Məmmədov:
"Bizim
yüksəlişimizin
Trampla əlaqəsi
yoxdur"**

yazısı səh.3-da

Azərbaycanla Qazaxıstanın hərbi sazişi təsdiqləndi

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Qazaxıstan Respublikası Hökuməti arasında müdafiə sahəsində hərbi kəşfiyyat üzrə əməkdaşlıq haqqında Saziş” təsdiq edilib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev Fərman imzalayıb. Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Qazaxıstan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərməlidir.

Beynəlxalq səyyahlar Laçında

Dünyada ən çox tanınmış dörd nəhəng səyyah klublarından biri olan ABS-in MTP (Most Travelled People) klubunun təsisçisi Çarlz Vilinin (Charles Veley) rəhbərlik etdiyi səyyahların işğaldan azad olunan ərazilərə səfəri davam edir.

Səfərin marşrutuna müvafiq olaraq səyyahlar Kəlbəcər-dən Laçına gəlirlər.

Onlar şəhərdə aparılan tikinti-quruculuq işləri ilə tanış olurlar. Məlumat verilib ki, hazırda Laçın şəhəri ilə bərabər rayonun Zabux və Sus kəndlərində də sakinlər öz doğma yurdlarına qayıdıblar. Bildirilib ki, Laçın şəhərində 534 ailə olmaqla 1971 nəfər, Zabux kəndində 217 ailə olmaqla 823 nəfər, Sus kəndində 59 ailə olmaqla 215 nəfərin məskunlaşması təmin edilib və köçürülən ailələr üçün bütün şərait yaradılıb. Həmçinin rayon ərazisində görülən mühüm işlər barədə səyyahlara məlumat verilib.

Qeyd edək ki, son 4 ildə 50-ə yaxın ölkədən 360-dan çox beynəlxalq səyahətçi böyük qruplarla Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 10 dəfə səfərdə olublar. 25-27 iyulda bir qrup beynəlxalq səyahətçinin MTP (Most Travelled People) səyahət klubunun təşkilatçılığı ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzura olan növbəti səfəri sayılır. MTP-nin səfəri bu qəbildən olan sayca 11-ci səfərdir. Heyətə Çarlz Vili rəhbərlik edir.

Sərdar Cəlalovlu geri çəkildi

Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlalovlu deputatlığa namizədliyini geri çəkib.

Bu barədə onun özü məlumat verib.

O, 1 sentyabr 2024-cü ildə keçiriləcək Milli Məclisə növbədənə seçkilərdə 3 saylı Babək-Şahbuz-Kəngərli seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürmüşdü.

“ADP tərəfindən namizədliyimin irəli sürüldüyü 3 saylı Babək-Şahbuz-Kəngərli seçki dairəsindən olan seçicilərin gözləntilərinə seçiləcəyim təqdirdə indiki xarici və daxili şərtlərdə cavab verə bilməyəcəyimi və bunun da milli maraqlara uyğun olmayacağını nəzərə alaraq partiya rəhbər strukturlarının razılığı əsasında seçkilərin bundan sonrakı mərhələsində iştirak etməkdən imtina ilə bağlı qərar verirəm”, - partiya sədri qeyd edib.

Bu universitetlərdə illik təhsil haqqı artırıldı

Azərbaycanda qəbul imtahanları artıq yekunlaşıb, bir neçə həftədən sonra ixtisas seçimi başlayacaq. Ötən illə müqayisədə 2024/2025-ci tədris ilində plan yerlərinin sayı 5% artırılıb. Yeni tədris ilində 60 minə yaxın abituriyentin tələbə adını qazanacağı gözlənilir. Bunun 28 minə yaxını dövlət sifarişli olacaq.

Beləliklə, yeni tədris ilində 30 mindən çox abituriyentin ödənişli əsaslarla təhsil alacağı gözlənilir. Universitetlərlə maraqlanan bəzi abituriyentlər illik təhsil haqlarının artırıldığını deyirlər.

Modern.az məsələni dəqiqləşdirmək üçün universitetlər arasında sorğu keçirib.

Bakı Dövlət Universitetindən verilən məlumata görə, ödənişli əsaslarla oxuyacaq tələbələrə illik haqlarında dəyişiklik yoxdur.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetindən (UNEC) təhsil haqlarında artım olacağı bildirilib. Ali təhsil müəssisəsi artımın məbləğini açıqlamayıb.

Azərbaycan Dillər Uni-

versitetindən isə bildirildi ki, bir sıra ixtisasların illik təhsil haqlarında artım olacaq. “Məsələn, ingilis dili müəllimliyi, ingilis, alman və fransız dilləri üzrə dil və ədəbiyyat müəllimliyi, eləcə də tərcümə, beynəlxalq münasibətlər ixtisaslarını göstərmək olar. İngilis dili müəllimliyi ixtisasının illik təhsil haqqı 2500 manatdan 2700 manata qaldırılıb”.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetindən qeyd olunub ki, təhsil haqqı ötən il ilə müqayisədə dəyişməyib, bakalavrdə 1950 AZN, magistraturada 1800-2000 AZN arasındadır.

Azərbaycan Dövlət Me-

marlıq və İnşaat Universitetindən verilən məlumata görə, bu il təhsil haqlarında hansısa dəyişiklik nəzərdə tutulmayıb. İllik təhsil haqqı 2000-2500 manat arasında dəyişir.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin illik təhsil haqlarında da dəyişiklik yoxdur. Təhsil haqları bakalavr pilləsində 2000-2500, magistr pilləsində 2500-3000 manat arasında dəyişir.

Xəzər Universiteti də illik ödənişlərdə artım olmadığını, məbləğin 4000-5000 manat arasında dəyişdiyini bildirib.

Azərbaycan Texniki Universitetindən bildirilib ki, illik təhsil haqlarında dəyişiklik nəzərdə tutulmayıb.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində isə təhsil haqları artırılıb. Məlumata görə, bütün ixtisaslar üzrə 2000 manat olan illik təhsil haqları 2300 manata qaldırılıb.

Daha hansı banklar bağlanacaq?

İki gün əvvəl “Naxçıvanbank”ın lisenziyası ləğv edilib. Qurum “E-Kredit” MMC adı altında bank olmayan kredit təşkilatına (BOKT) çevrildiyini elan edib.

Bundan əvvəl 2023-cü ildə “Günay Bank” və “Muğan Bank” bağlanmışdı. 2020-ci ildə isə 4 bank - “AGBank”, “Amrahbank”, “AtaBank”, “NBCBank” fəaliyyətini dayandırmışdı.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri deyib ki, “Naxçıvanbank”ın bağlanması gözlənilən idi: “Əməliyyat həcmi demək olar ki, sıfırlanmışdı, xeyli dərəcədə azalmışdı. Yeni “Naxçıvanbank”ın bağlanması təəccüblü bir şey deyil. “Naxçıvanbank”ın bağlanması və əl dəyişdirməsi gözlənilən idi. Həcm olaraq da bu bankın Azərbaycan bank sektorunda çox cüzi yeri var. Yeni bağlanmasının bank sektoruna, yaxud iqtisadiyyata təsir imkanları, demək olar ki, yoxdur”.

Ekspert bildirib ki, Azərbaycanda zaman-zaman bankların bağlanmasını görmək mümkündür: “Bundan əvvəl də belə hadisələr olub. Pandemiya dövründə də 4 bank birdən bağlandı. Bu proseslər gələcəkdə də ola bilər. Amma hansı bankların

bağlana biləcəyini söyləmək çətindir. Gələcəkdə hansı bankların bağlana biləcəyi ilə bağlı Mərkəzi Bankın açıqlamalarını izləmək lazımdır. Verilən açıqlamalarda həmin banklara xəbərdarlıqlar olacaqsə, bunlara diqqət etmək lazımdır”.

Fidan və Lavrov görüşdü

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan Cənub-Şərqi Asiya Dövlətləri Assosiasiyasının (ASEAN) XİN başçılarının 57-ci Toplantısı çərçivəsində Türkiyə-ASEAN Sektor üzrə Dialoq Tərəfdaşlığı Toplantısında iştirak etmək məqsədilə Laosun paytaxtı Vientyanda səfərdədir.

Səfər çərçivəsində ikitərəfli görüşlər keçirən Hakan Fidan Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovla da həmsöhbət olub.

Görüş zamanı ikitərəfli əlaqələr, iqtisadiyyat və energetika sahələrində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub.

Nazirlərin bölgədə davam edən Rusiya-Ukrayna və İsrail-Fələstin qarşıdurmaları, Suriyadakı son vəziyyət, eləcə də digər regional məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparıldıqları bildirilib.

Ermenistana casusluq edən şəxsi hansı cəza gözləyir?

İyulun 24-ü Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinə Ermənistan xüsusi xidmət orqanlarının tapşırıqlarının icrasını həyata keçirməklə dövlətə xəyanət etməkdə şübhəli bilinən Azərbaycan vətəndaşı Əbilov İqbal Şahin oğlu barəsində 4 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Xatırladaq ki, mətbuatda gedən məlumatlara görə, xarici ölkədə yaşayan adıçəkilən şəxs Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən keçirilmiş xüsusi əməliyyat tədbirləri nəticəsində saxlanılıb.

Bununla bağlı “Cebheinfo.az”-a danışan tanınmış vəkil Roman Qaraşov bildirib ki, bu məsələ Cinayət Məcəlləsinin 274-cü, yeni “Dövlətə xəyanət” maddəsində öz əksini tapıb: “Dövlətə xəyanət, yeni Azərbaycan Respublikasının suverenliyi, ərazi toxunulmazlığı, dövlət təhlükəsizliyi və ya müdafiə qabiliyyəti zərərinə olaraq Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı tərəfindən qəsdən törədilən əməl: düşmən tərəfinə keçmə, casusluq, dövlət sirini xarici dövlətə vermə, Azərbaycan Respublikasına qarşı düşmənçilik fəaliyyəti aparmaqda xarici dövlətə, təşkilata və ya onların nümayəndələrinə kömək etmə əmlakı müsadirə olunmaqla və ya olunmamaqla on iki ildən iyirmi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır”.

“Bizim yüksəlişimizin Trampa əlaqəsi yoxdur”

Deputatlığa namizədliyi ləğv olunan Elton Məmmədov Məmmədovların ovaxtkı ABŞ prezidenti ilə əlaqələri haqda nələr demişdi...

Ziya Məmmədovun qardaşı Elton Məmmədovun deputatlığa namizədliyinin ləğv edilməsindən sonra da bu mövzu ətrafında müzakirələr səngiməyib. Yada salağ ki, E.Məmmədov bildirib ki, deputatlığa namizədliklə bağlı sənədlərini təqdim edəndən sonra təhdidlə üzləşib:

“Gedib, mənə imza verən həmyerlilərimin qapısını döyüblər. Soruşurlar ki, doğrudanmı Elton Məmmədova imza vermisiz? Onlar da “hə” deyib. Mən cənab Prezidenti, dövləti sevən adamam. Bu adamlar yaramazlıqları ilə dövlətin siyasətinə xələf gətirir. Bu işlərin başında Məzahir Pənahov və icra başçısı Mənsur Məmmədov durur. Bu adamlar özü saxtakardır. Məndən tələb olunurdu ki, namizədlik vəsiqəmi geri verim. Vermədim, ona

görə də belə saxtakarlıq etdilər. Mən müxəlifət deyiləm, mən cənab Prezidentin əsgəriyəm. Niyə belə edirlər? Bugün bu cür saxtakar adamlara görə insanlar əziyyət çəkir”.

70 yaşlı Elton Məmmədov Milli Məclisin II, III və IV çağırış deputatı olub. Sabiq deputat, həmçinin AZTU-nun strateji inkişaf üzrə prorektoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Yüksək Texnologiyalar Parkının direktoru, AMEA İşlər İdarəsinin müdiri vəzifələrində çalı-

şıb. Qeyd edək ki, sözügedən dairədən hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) namizədi VI çağırış parlamentin deputatı Ramil Həsəndir. İddialara görə, Ziya Məmmədovun oğlu ilə şərqli biznesi olmuş Trampın yenidən Ağ Evə qayıdış şansı artan kimi Məmmədovlar klanı fəallaşmağa başlayıb.

Elton Məmmədov 2016-cı ildə Donald Trampın prezident seçilməsindən sonra yerli saytlardan birinə bu barədə danışmış. E.Məmmədov öncə deyib ki, Donald Trampın prezidentliyi dövründə ən azı Azərbaycanla strateji əməkdaş kimi bütün sahələrdə əla-

qələri davam etdirəcək: “Arzu edək ki, ABŞ-ın yeni dövlət başçısının Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevlə münasibətləri yaxşı olsun ki, xalqımızın global problemi olan Dağlıq Qarabağ məsələsinin həlli istiqamətində müsbət addımlar atılsın”. O deyib ki, Trampın prezident seçilməsi onun üçün sürpriz olub: “Mən siyasi arenada daha çox nüfuzu ilə tanınmış Hillari Klintonə üstünlük verirdim. Düşünürdüm ki, o seçilər, amma bu, mübarizədən Donald Tramp qalib çıxıb. Qalib isə heç vaxt müzakirə olunmur”.

O, qardaşınız oğlu Anar Məmmədovun ABŞ prezidentini təbrik edənlər arasında yer almasından danışarkən bunları deyib: “Mən düşünürəm ki, belə hala yalnız və yalnız sevinmək lazımdır. Azərbaycan gənclərinin, siyasətçilərinin, iş adamlarının belə mötəbər arenada olan insanlarla münasibətlərinin, onları yaxından tanımalarının dövlətə heç bir ziyanı yoxdur. Bu baxımdan düşünürəm ki, fərdi münasibətlər həm də dövlətçilik münasibətlərinə təsir göstərir, daha da yaxşı əlaqələr qurulur. Nəticə etibarilə xalqımız daha yüksək dividendlər qazanır. Mən belə bir addımı yüksək qiymətləndirirəm və düşünürəm ki, ölkə rəhbəri ilə yanaşı belə fərdi təbriklər ölkəmiz üçün müsbət haldır”.

Nəhayət, bu gün üçün də aktual olan sual: “Məhz bu əlaqələr fonunda Məmmədovlar və Tramp ailəsinin istə münasibətləri diqqətdən yayınmır. Elə bu səbəbdendir ki, Donald Trampın prezident seçilməsinin Məmmədovlar ailəsinin yüksəlişi üçün zəmin yaratdığı iddiaları var. Razılışırsınız mı bu iddialarla?”

Elton Məmmədovun cavabı belə olub: “Bizim yüksəlişimiz ölkə rəhbəri və Azərbaycan xalqı ilə bağlıdır. Mənim heç bir xarici vətəndaşlığım yoxdur ki, kiminsə haradasa seçilməsindən istifadə edim.

Naxçıvan MSK-nın istefa verən sədri haqda ilginclik iddialar

Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Əjdər Əliyevin növbədənkonar parlament seçkiləri ərəfəsi istefa verməsinin səbəbləri haqqında mediada iddialar var. Lent.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, Əjdər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinə seçkilərdə iştirak etmək üçün MSK sədri vəzifəsindən istefa verib.

Qanunvericiliyə əsasən, Əjdər Əliyevin sədr vəzifəsindən istefasını Ali Məclis təsdiqləməlidir.

O, 2006-2010-cu illərdə Naxçıvan Dövlət Universitetinin hüquqşünaslıq ixtisasında oxuyub. 2012-2014-cü illərdə Naxçıvan MR Ali Məhkəməsinə Vətəndaşların qəbulu və məktublara baxılması şöbəsinin məsləhətçisi, 2014-dən sonra həmin şöbənin müdiri olub. Sonra isə Naxçıvan Ali Məhkəməsinə Aparat rəhbəri vəzifəsinə yüksəlib.

Ovqat.com-un əldə etdiyi məlumatlara görə isə Naxçıvan MSK sədrinin istefa verməsinin çox dərin səbəbləri var.

Bildirilir ki, o, Vasif Talibov hakimiyyətinin son illərində - 2020-ci ildə bu vəzifəyə təyin olunub. MSK sədri olduğu 4 il ərzində Naxçıvan Ali Məclisinə seçkilər keçirilmədiyi üçün seçki təcrübəsi yoxdur.

“Deyilənlərə inansa, Əjdər Əliyev az-çox seçki prosesindən başı çıxanları da ya işdən uzaqlaşdırıb, ya da aşağı vəzifəyə təyin edib. Digər tərəfdən, Əjdər Əliyevin icra başçıları ilə əlaqələri o qədər yaxşı deyil. Vasif Talibovun dövründə rayon icra başçılarının qohumları MSK-larda təmsil olunurdu. İndi onların demək olar ki, hamısı işdən çıxarılıb, yerlərinə yeniləri gətirilib” deyir, xəbərdə bildirilir.

O da iddia olunur ki, Vasif Talibov işdən uzaqlaşdırıldıqdan sonra yenidən Ali Məhkəməyə qayıtmaq fikrinə düşüb: “İddialara görə, bu yaxınlarda Naxçıvanda keçirilən məşhur toylardan birində dostlarının köməkliliyi ilə Naxçıvan Ali Məhkəməsinin yetkilərindən biri ilə görüşmək şansı yaxalayıb. Amma ondan da qaneedici cavab ala bilməyib”. Sayt yazır ki, bu səbəbdən o Naxçıvan Ali Məclisinə seçkilərdə iştirak qərarı verib.

□ “Yeni Müsavat”

Mən bunu belə qiymətləndirmirəm və belə də qəbul etmirəm. Allah bizi yüksəlsin, cənab prezident yüksəlsin və xalq-

mız da qiymət versin”.

Zənimizəcə, əlavə şərhə ehtiyac yoxdur...

□ “Yeni Müsavat”

Həbsdə olan icra başçısı ilə bağlı yeni qalmaqal

“Perlit” şirkətinin rəhbəri Biləsuvar da tikdiyi “Bayraq Muzeyi” və “Gənclər Evi”nin pulunu Mahir Quliyevdən ala bilmədiyini iddia edir

2006-2020-ci illərdə əvvəl 5 il Astaranın, daha sonra 9 il Biləsuvarın icra başçısı vəzifəsində çalışmış, 2020-ci ildən isə həbsdə olan Mahir Quliyevlə bağlı daha bir məhkəmə qalmaqalı var.

“Perlit” şirkətinin rəhbəri Məhərrəm Ömrümov Biləsuvar da 2017-2018-ci illərdə tikdiyi “Bayraq Muzeyi” və “Gənclər Evi”nin pulunu indiyə qədər ala bilmədiyini, məhkəmələrin də buna göz yumduğunu deyir. O, xüsusən Ali Məhkəmənin hakimi Kəmalə Abiyevadan şikayətdir. Bu haqda Ali Məhkəmənin Plenumuna kassasiya şikayətində yazıb. (dia-az-info).

Sahibkarın əlində 2017-ci ildə Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətilə bağlanmış 1 milyon 350 min manatlıq satınalma müqaviləsi var. Həm “Bayraq Muzeyi”, həm də “Gənclər Evi” 2018-ci ildə tikilib, təhvil verilib. Müqavilədə nəzərdə tutulan məbləğin 900 min manatını alsa da, qalan 450 min manatı bugünədək verilməyib. Məhkəmələr, o cümlədən

Ali Məhkəmənin hakimi Kəmalə Abiyeva onun Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı 450 min manat pul tələbi olan şikayətini təmin etməyib. Əsas kimi bunu göstərib ki, sözügedən obyektləri “Perlit” şirkətinin tikdiyini təsdiqləyən sübut yoxdur.

Məhərrəm Ömrümov isə Ali Məhkəmənin Plenumuna yazdığı əlavə kassasiya şikayətində göstərir ki, onun icra hakimiyyə-

tinə qarşı iddiasına baxılarkən tender müqaviləsini təqdim etməklə yanaşı, obyektlərin tikintisində iştirak etmiş şəxslər də dindirilib. Onlar da təsdiqləyiblər ki, obyektlərin tikintisini “Perlit” şirkəti həyata keçirib. Hətta şirkət rəhbəri pulun bir hissəsini ala bilmədiyinə görə sonda onlara maaşların verilməsində problemlər yaranıb. Onlara deyilib ki, icra hakimiyyəti pulu köçürən kimi ödəniləcək.

“Bayraq Muzeyi” və “Gənclər Evi”nin tikintisi zamanı istifadə olunmuş inşaat materiallarının satışı ilə məşğul olan sahibkar Azər İsayevin də pulu ödənilmədiyinə görə o da məhkəməyə müraciət edib. Lakin o, “Perlit” şirkətinin rəhbəri Məhərrəm Ömrümovu qarşı iddia qaldırıb. O bildirib ki, “Bayraq Muzeyi” və “Gənclər Evi”nin tikintisi üçün “Perlit” şirkətinə inşaat malları

satıb. Artıq qalmış materiallar qaytarıldıqdan sonra şirkətin ona 156 min manat borcu qalıb və indiyədək ödənilməyib.

O, həmin borcu və gecikdirilmiş müddətə görə əlavə 50 min manat tələb etsə də, məhkəmələr yalnız əsas borcla bağlı hissəni təmin edib. Məhərrəm Ömrümovun Azər İsayevə 156 min manat ödəməsi barədə qərar çıxarılıb. Bu işə də Ali Məhkəmədə hakim Kəmalə Abiyevanın sədrliyi ilə baxılıb və aşağı instansiya məhkəmələrinin qərarı qüvvədə saxlanılıb.

Məhərrəm Ömrümov Plenuma şikayətində vurğulayıb ki, Kəmalə Abiyeva Ali Məhkəmənin adından bir-birinə zidd olan iki qərar çıxarıb:

“İcra hakimiyyətinə qarşı olan iddiamla bağlı işdə “Bayraq Muzeyi” və “Gənclər Evi”ni mənim tikməyimi şübhə altına alıb, bu əsasla da şikayətimi təmin etməyib. Mənə qarşı qaldırılmış iddiada isə təsdiqləyir ki, həmin obyektləri mən tikmişəm, sərf olunmuş materialların pulunu da icra hakimiyyətindən almasam belə, mən ödəməliyəm. Bu, necə olur?”.

Bu məhkəmə proseslərindən 2020-ci ilin aprelindən həbsdə olan icra başçısı Mahir Quliyevin özünün də dindirilməsi barədə vəsatət qaldırılıb. Çünki “Perlit” şirkətinin rəhbəri icra başçısının həbsinə qədər bir neçə dəfə ona müraciət edib, pulunu tələb etdiyini bildirir. Həmçinin sahibkar Azər İsayev də inşaat materiallarının pulunun ödənilməməsi ilə əlaqədar icra başçısı ilə görüşdüyünü deyir.

Lakin məhkəmə Mahir Quliyevin dindirilməsi barədə vəsatəti təmin etməyib.

Mahir Quliyev 2020-ci il aprel 29-da DTX-nın əməliyyatı nəticəsində icra hakimiyyətinin binasında öz kabinetində saxlanılıb. 2022-ci ilin martında Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökuməylə ona 11 il azadlıqdan məhrumetmə cəzası verilib. Sabiq icra başçısı Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (xüsusilə külli miqdarda mənimsəmə), 308 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə), 311 (rüşvət alma) və digər maddələrlə təqsirli bilinib.

Bu yaxınlarda Ali Məhkəmədə hakim Teyyub Muxtarovun sədrliyi ilə onun şikayətinə baxılıb və cəzası azaldılaraq, 8 il 3 aya endirilib.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlunun geri çağırılacağı və Şuşadan parlament seçkilərinə qatılacağı haqda informasiyalar təsdiqləndi. Əvvəl bəlli oldu ki, P.Bülbüloğlunun “Novoyevremya.com” saytına müsahibə verib və deyib ki, şuşalılar onu deputat seçəcəyi təqdirdə, onların etimadını doğrultmaq üçün hər şey edəcək.

“Şuşadan deputat olmaq böyük şərəfdir” deyən Xalq artisti namizəd olub-olmadığı haqda ümumiyyətlə danışmayıb, sadəcə, jurnalistin Şuşadan deputat olması ilə bağlı sualını cavablandırıb. Ancaq tezliklə məlum olub ki, bu sadəcə istək deyil, Polad Bülbüloğlu 124 sayılı Şuşa-Ağdam-Xocavənd Dairə Seçki Komissiyasına artıq müvafiq sənədləri təqdim edib.

Bu xəbər Rusiyaya səfir postuna göndəriləcək namizədlər haqqında müzakirələrə də yol açıb. Məlumatda iddia olunur ki, bu strateji posta YAP-ın namizəd seçki siyahısında olmayan deputat Elnur Allahverdiyevin adı hallanır.

Yada salaq ki, ötən həftə Şuşada keçirilən Beynəlxalq Media Forumda Prezident İlham Əliyev Rusiya ilə əlaqələrin indiki vəziyyəti və gələcək perspektivi barədə də suala cavab verib. Prezident öncə deyib ki, ikitərəfli münasibətlərdə həll oluna bilməyən məsələ mövcud deyil və uzun müddətdir ki, belədir: “Düşünürəm ki, hətta müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamədən əvvəl də belə idi. Prinsip etibarilə biz bütün məsələləri qarşılıqlı anlaşma, qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı maraqlar və xalqlarımızın münasibətlərinin çoxəsrlik tarixi nəzərə alınmaq-

Rusiyadakı səfiri dəyişmək zərurəti

Polad Bülbüloğlunu əvəz edəcək səfir kim olmalıdır?

la nizamlamışıq. Siz tamamilə haqlısınız, son vaxtlar Zirvə görüşlərinin intensivliyi artıb və buna böyük ehtiyac var. Biz aprelə Moskva, bu ayın əvvəlində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində görüşmüşük və güman ki, ilin sonuna qədər yenə görüşlər olacaq, mövzular çox genişdir. Ancaq onu da deməliyəm ki, indi əsasən, gündəlik çox geniş olsa da, siz, əlbəttə, gündəliyə hamıdan daha yaxşı bələdsiniz, düşünürəm ki, yenə də ön plana çoxtərəfli əməkdaşlıq məsələləri çıxır. Çünki prinsip etibarilə, ikitərəfli əməkdaşlıqda artıq hər şey nizamlanıb.

Siyasi qarşılıqlı fəaliyyət uğurla davam etdirilir. Ticarət dövriyyəsi artır. Rusiya

ilə Ermənistan arasında olduğu kimi deyil. Bildiyiniz kimi, Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsi son iki ildə 5 dəfə artıb, 1,5 milyard dollardan 7,3 milyard dollara çatıb. Ancaq çoxtərəfli əməkdaşlıqla bağlı məsələlərə gəldikdə, bu sahədə əlbəttə ki, həm tərəflərin, həm də başqa ölkələrin iştirakı ilə müzakirə etdiyimiz, həll etdiyimiz mövzular çoxdur. Bu, ilk növbədə, geosiyasi vəziyyət və həmişəkindən daha vacib olan Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizidir. Lakin bir çox başqa mövzular da var. Əminəm ki, münasibətlərimizin belə intensiv inkişafı həm ölkəmiz, həm də bütövlükdə region üçün son dərəcə zəruridir”.

Azərbaycanın Qarabağda suverenliyini tam bərpasından və Rusiya sülhməramlıları öl-kəmizi tərk etdikdən sonra Bakı-Moskva münasibətləri siyası baxımdan stabillik dövrünü yaşayır. Prezident də deyir ki, ilk növbədə geosiyasi vəziyyətlə bağlı əməkdaşlıq son dərəcə zəruridir.

Rusiya ilə əlaqələrin indiki səviyyəsi diplomatik korpusda hansı dəyişiklikləri zəruri edir? Ümumiyyətlə, Rusiya kimi strateji ölkəyə səfir təyinatında hansı prinsiplər əsas götürülür?

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Polad Bülbüloğlu deputat seçiləcəyi halda onun diplomatik

fəaliyyəti sonlandırılacaq. Politoloqun fikrincə, onun yerinə uyğun bir namizədin müəyyən edilməsi prosesi gedir: “Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətləri və 200 ildən artıq əlaqələri nəzərə alsaq təbii ki, Moskvaya göndəriləcək şəxs bir çox məsələlərlə bağlı xüsusi keyfiyyətlərə malik olmalıdır. Belə ki, həmin səfir həmin ölkəni yaxşı bilməlidir, Rusiya cəmiyyətində, xüsusən də elitəsində ona qarşı müsbət münasibət olmalıdır. Həmin şəxs Rusiya siyasi mədəni və iqtisadi elitəsi ilə çox effektiv əlaqələr qurmağı, Rusiya mediası ilə işləməyi, azərbaycanlılarla sıx əlaqələr qurmağı bacarmalıdır. Təbii ki,

eyni zamanda, ölkə Prezidentinə çox yaxın və sadıq şəxs olmalıdır. Azərbaycan və Rusiya münasibətləri hal-hazırda müttəfiqlik münasibətləri səviyyəsindədir. Ona görə də bu cür ölkələrə adətən Prezidentə yaxın hesab olunan şəxslər səfir göndərilir. O baxımdan bir daha qeyd edirəm, səfir peşəkar diplomat olmalıdır, Rusiya mühitini və cəmiyyətini çox yaxşı tanımalıdır və özü də orada tanınmalıdır, qəbul edilə bilər, iki ölkə arasında bütün sahələrdə inkişafa töhfə verə biləcək addımları atmaq keyfiyyətlərinə malik şəxs olmalıdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Bu məmurların istefa verəcəkləri gözlənilir

Onların sırasında baş nazirin müavini də var, səfir də...

Bu il sentyabrın 1-də Milli Məclisə növbədənkenar seçkilər keçiriləcək. Seçkilərdə iştirak etmək istəyən məmurlar da çoxdur.

Belə ki, hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) ötən günlərdə açıqladığı namizəd siyahısında məmurların da adı var.

Onlardan biri Əli Əhmədovdur. O, 2013-cü ildə baş nazirin müavini təyin edilib. Əli Əhmədov I, III və IV çağırış parlamentin deputatı olub. YAP-ın sədr müavini 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsindən namizədliyi irəli sürülüb.

YAP-ın namizəd siyahısındakı digər məmur Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərovdur. Asif Əsgərov 2000-2006-cı illərdə Gənclər, İdman və Turizm Nazirinin müavini, 2006-2009-cu illərdə Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyətinin

başçısı, 2009-2015-ci illərdə isə Bakı şəhəri Səbail Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsində çalışıb. O, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2 sentyabr 2015-ci il tarixli Sərəncamı ilə Bakı şəhəri Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin edilib. Onun namizədliyi

112 sayılı Zaqatala seçki dairəsindən irəli sürülüb.

Namizədlərin siyahısında Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru olan Heydər Əsədovun da adı var. Onun namizədliyi 51 sayılı Şirvan seçki dairəsindən irəli sürülüb. 65 yaşlı Heydər Əsədov Azərbaycan Respublika-

sının kənd təsərrüfatı naziri (2013-2018), Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri (2007-2013) kimi vəzifələrdə də çalışıb.

YAP-ın siyahısındakı növbəti məmur Mehriban Vəliyevadır. Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin keçmiş müdiri, Elm və Təhsil Nazirliyi yanında

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin direktor müavini 44 sayılı Sumqayıt üçüncü seçki dairəsində YAP-ı təmsil edəcək.

“İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi İdarə Heyətinin sədri Şahin Seyidzadə də 1 sentyabrda keçiriləcək növbədənkenar parlament seçkilərində iştirak etmək üçün deputatlığa namizədliyini irəli sürüb. O, namizədliyini 87 sayılı Qobustan - Şamaxı - İsmayilli seçki dairəsindən irəli sürüb.

Nazirlər Kabineti Aparatının İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri Azər Əmiraslanov da deputat olmaq istəyənlər sırasındadır. O, 108 sayılı Ağstafa seçki dairəsindən deputatlığa namizədliyini irəli sürüb. Azər Əmiraslanov baş nazirin 2019-cu il 4 dekabr tarixli sərəncamı ilə Nazirlər Kabineti Aparatının İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin edilib. 1-ci dərəcəli dövlət müşaviridir.

Namizədliyi 48 sayılı Abşeron birinci seçki dairəsindən irəli sürülən Nigar Məmmədova Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində olan DOST İnklüziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin direktorudur. 50 sayılı Abşeron üçüncü seçki dairəsindən namizədliyi hakim partiya tərəfindən irəli sürülən Ramid Namazov isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici əlaqələr şöbəsində çalışır.

121 sayılı Laçın seçki dairəsindən namizəd olan Rövşən Muradov Milli Məclisi Aparatının İqtisadi qanunvericilik şöbəsinin müdir müavini vəzifəsində işləyir.

Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu da namizəd olacaq. O, 124 sayılı seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürüb.

Qeyd edək ki, müvafiq qanunvericiliyə görə deputat seçilən şəxslər hökumətdə vəzifə tuta bilməz. Sözügedən şəxslər deputat seçiləcəyi təqdirdə vəzifələri ilə vidalaşmalı olacaqlar...

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin iyulun 25-də yaydığı bəyanatda həm Brüsseli, həm Vaşinqtonu, həm də Parisi Ermənistanı yeni müharibəyə həvəsləndirməkdə ittiham etməsi ciddi müzakirə mövzuna çevrilib. Çünki adətən, xaricə bu cür ünvanlı bəyanatları Müdafiə Nazirliyi deyil, Xarici İşlər Nazirliyi yayır.

Müdafiə Nazirliyi son günlərdə Ermənistanın Kəlbəcər istiqamətində ağır silahlılar və Tovuz istiqamətində kvadrokopter tətbiq etməklə təxribatlar törətməsinin davamlı karakter aldığı qeyd edərək bəyan edib: "Amerika Birləşmiş Ştatlarının Ermənistanda keçirdiyi hərbi təlimlər, Fransanın Ermənistanı öldürücü silahlarla təchiz etməsi və Avropa İttifaqı tərəfindən "Avropa Sülh Fondu" adı altında Ermənistanı ilk mərhələdə on milyon avro dəyərində hərbi yardımın göstərilməsi işğalçı Ermənistanı bu kimi təxribatlar törətməyə həvəsləndirir və Azərbaycana qarşı növbəti müharibəyə hazırlaşdırılmasına dəlalət edir".

Müdafiə Nazirliyi Ermənistan və onun havadarlarını Cənubi Qafqaz regionunda yeni müharibə ocağı yaratmaq kimi niyyətlərdən çəkinməyə çağırıb: "Ölkəmizə qarşı bu kimi təxribat əməlləri dayandırılmadığı təqdirdə, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin arsenalında olan bütün vasitələrdən istifadə etməklə özünü müdafiə məqsədilə lazımi cavab tədbirləri görəcəkdir. Bildiririk ki, regionda vəziyyətin gərginləşməsinə görə bütün məsuliyyət Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin və onun havadarlarının üzərinə düşəcəkdir".

Bu dəfə məhz Müdafiə Nazirliyinin belə bir bəyanat verməsi vəziyyətin get-gedə daha ciddi xarakter aldığı və real müharibə riskinin yaranmış olduğunu anonsu sayıla bilərmi? Qərb paytaxtları müharibəyə təhrikdə ittihamlara cavab verəcəklərmi?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, son günlər Cənubi Qafqaz regionunda ümumi gərginliyin artması tendensiyası müşahidə edilir. Gərginliyin yaranmasının əsas səbəblərindən biri ABŞ-ın Ermənistanda hərbi təlimlər keçirməsi, İrəvana Fransa tərəfindən hücum xarakterli silahlar verilməsidir: "Bütün bu və digər məsələlər bölgədə sabitliyə, sülhə ciddi təhdid yaradır. Azərbaycan bölgədə sülh, sabitlik istəyən dövlətdir. Eyni zamanda, Azərbaycan Ermənistanın silahlandırılmasına, müharibəyə həvəsləndirilməsinə laqeyd qala bilməz. Ona görə də Müdafiə Nazirliyimizdən öncə Prezident İlham Əliyev bəyan elədi ki, Ermənistan Azərbaycanla qarşı təxribatlar dayandırılmadığı təqdirdə çox sərt formada cavab veriləcək. Və öncədən də elan edilir ki, bu zaman baş verəcəklərin məsuliyyəti Azərbaycanın üzərinə düşməyəcək, məsuliyyət Ermənistanın və onu təxribatlara həvəsləndirənlərin üzərində olacaq. Yəni ki,

Qərb paytaxtları Bakının ittihamlarına nə cavab verəcək?

Müdafiə Nazirliyinin üç paytaxtı Ermənistanı yeni müharibəyə təhrikdə suçlaması vəziyyətin riskli xarakter aldığı göstərir

tək verən dövlətlərə də xəbərdarlıq edilir ki, Azərbaycana qarşı təxribatlar dayandırılmadığı təqdirdə çox sərt formada cavab veriləcək. Və öncədən də elan edilir ki, bu zaman baş verəcəklərin məsuliyyəti Azərbaycanın üzərinə düşməyəcək, məsuliyyət Ermənistanın və onu təxribatlara həvəsləndirənlərin üzərində olacaq. Yəni ki,

bundan sonra heç bir dövlət və ya beynəlxalq təşkilat Azərbaycana "niyə Ermənistanla qarşı bunu etdin?" deyə irad bildirməməli və sual ünvanlamamalıdır. Ermənistanın başına hansı bəlalar gələcəksə günahkarı, səbəbkarı Ermənistan hakimiyyəti və ona havadarlıq edənlər hesab olunacaq. Ermənistanı silahlandıraraq qızıqırdan döv-

lətlər buna cavab verməlidirlər. Onlar Cənubi Qafqazı savaş meydanına çevirmək istəyirlər".

Ekspertin qənaətinə, prosesin gedişatı və Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin bəyanatı hərbi toqquşmanın hər an baş verə bilmək ehtimalının yüksək olduğunu göstərir: "Ermənistanın son günlər təxribatları hərbi toq-

quşmanı qaçılmaz edə bilər. Əgər Qərb, əsasən də ABŞ bölgədə həqiqətən sabitlik, sülh istəyirsə, ilk növbədə Azərbaycanın tələbini yerinə yetirib Ermənistanı silah verməsinə, müxtəlif addımlarla müharibəyə həvəsləndirmələrini dayandırmalıdır. Bu olmayacağına, məsuliyyət onların üzərində qalacaq. Heç kim sonra çıxıb bizə deməsin ki, nədən belə etdiniz. Azərbaycan hərbi qüvvələri dövlətimizin sərhədlərini, təhlükəsizliyini qorumaq üçün Ermənistanı elə bir ağır zərbə vururlar ki, Ermənistan dövləti onun altından çıxıb bilməz. Bu zaman ermənilərin dadına Fransa da çatıb bilməyəcək. Ermənistanın silahlandırılması və təxribatlara sövq edilməsi təkcə Azərbaycana deyil, bütün Cənubi Qafqaza, həmçinin Rusiyaya, Türkiyəyə, İrana təhlükədir. Ona görə də bu dövlətlər də məsələyə münasibət bildirməlidirlər".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

500 milyonluq silah müəmması

Səfir bu xəbərləri yayan kanalların "etibarsız mənbələr" olduğunu deyir - "od olmayan yerdən tüstü çıxmaz" məntiqi isə...

Son günlər İran və Ermənistan arasında 500 milyon dollar dəyərində gizli silah tədarüku müqaviləsinin bağlanması dair məlumatlar yayılıb. Bu barədə ilk olaraq Yaxın Şərqdəki yüksək rütbəli hərbi məmurlara istinadla "İran International" kanalı məlumat yaymışdı.

Telekanalın məlumatına görə, Ermənistan tedarük edilən hərbi məhsulların siyahısına "Shahed 136", "Shahed 129", "Shahed 197" və "Mohajer" PUA-ları, həmçinin xeyli sayda zenit-raket kompleksləri daxil olacaq.

Lakin çox keçmədi ki, əvvəlcə Ermənistan Müdafiə Nazirliyi bu məlumatları təkzib etdi. Bu gün isə İran İslam Respublikasının Ermənistandakı səfiri, böyük erməni cəfəşanlılığı ilə seçilən və "ermənidən betər erməniliyi" ilə tanınan Mehdi Sobhani tez-tələsik həmin məlumatların yalan olduğunu iddia edib.

Səfir bu xəbərləri yayan kanalların "etibarsız mənbə-

lər" olduğunu deyib. Sobhani bu cür xəbərlərin İranın qonşuları ilə münasibətlərinə zərər vurulmasına hesablandığını əlavə edib: "İran İslam Respublikası Qafqaz regionunda sülh və sabitliyin bərqərar olması, eləcə də iqtisadi inkişafı dəstəkləyir".

Ermənistanın Maliyyə Nazirliyi bildirib ki, 2024-cü ildə müdafiə xərcləri 2020-ci il-

lə müqayisədə 81% artıb. Ermənistanın 2024-cü ildə müdafiə büdcəsi təxminən 1,4 milyard dollar olub, ona görə də bu sazişlə İrana ayrılan vəsait bu büdcənin təxminən üçdə birini təşkil edir. Ermənistanın bunu necə ödəyə biləcəyi məlum deyil, lakin bəzi analitiklər hesab edirlər ki, kredit ödənişləri bir seçim ola bilər.

Bu mövzuya "od olmayan yerdən tüstü çıxmaz" məntiqindən yanaşsaq, belə xəbərlərin üzə çıxması təsadüfi sayıla bilməz. Digər yandan, İrandakı rejim öz ermənipərəst siyasətini dəfələrlə açıq və yarıqizli şəkildə ifadə edib. Bunu istər 44 günlük müharibədən əvvəl, istər həmin günlərdə, istərsə də ondan sonrakı dövrlərdə izləmişik.

Hətta 44 günlük müharibədən sonra da Qarabağdakı sabiq separatçı və terrorçu rejimi Laçın yolu vasitəsilə yanacaq və digər ləvazimatlarla təmin edən İran idi. Daha sonra Zəngəzur dəhlizi məsələsində məlum bəyanatları ilə açıq ermənipərəst mövqe sərgiləyən, Azərbaycanla sərhəddə hərbi təlimlər keçirən və Azərbaycanı təhdid edən də İran oldu. Azərbaycan səfirliyinə terror hücumu da İranda baş verdi...

Hərbi məsələlər üzrə ekspert Ədalət Verdiyev "Sputnik Azərbaycan"a bildirib ki, Ermənistan Vətən müharibəsindəki məğlubiyyətdən sonra itirdiyi hərbi texnika potensialını bərpa etmək üçün İran, Hindistan və Fransa ilə yaxından əməkdaşlıq edir: "Hazırda silah sazişi ilə bağlı yayılan məlumatları İran təkzib etsə də, bunu yetərli saymaq olmaz. Çünki İran məhz 500 milyonluq müqavilənin imzalanmadığını deyir. Nəticə etibarilə biz müharibədən sonra İrandan Ermənistan pilotuz kamikadze tipli uçuş aparatlarının, tank əleyhinə idarəolunan raketlərin verilməsinə dair məlumatlara maliklik. Eyni zamanda məlumdur ki, İranda Ermənistan

ordusu üçün PUA operatorlarının hazırlanması üçün təlim kursları keçirilir. Ermənistan-dan olan işğalçı ordunun hərbi qulluqçuları Azərbaycana qarşı döyüşlərdə istifadə olunmaq üçün hazırlanır. Biz həmin PUA-ların sərhəd toqquşmalarında istifadə olunmasına dair məlumatlara da rast gəlmişik. Hər bir halda İran ilə Ermənistanın hərbi sahədə əməkdaşlıq etməsi İranın yeni rəhbərliyinin maraqlarına uyğun olmamalıdır".

Ekspert qeyd edir ki, istənilən halda bu cür sürətli silahlanma Ermənistanı fəlakətə sürükləyir: "Ermənistan Vətən müharibəsindən əvvəl də Hindistandan əks-batareyaya döyüş sistemləri almışdı. Ancaq bu da müharibənin taleyini dəyişməmişdi. Bir neçə fərqli ölkənin silahlarının alınması qarışıqlıq yaradır və Ermənistanı üstünlük qazandıra bilməz. Hindistan ənənəvi silah istehsalçısı deyil. Bu ölkə digər ölkələrin silahlarını lisenziya əsasında istehsal edir. Hindistan silahları ilə bağlı etibarlı tərəfdaş hesab olunmur. Ənənəvi silah istehsalçıları qarantıya məsələlərinə önəm verir. Hindistanın isə işi silah satandan sonra bitir".

Namizəd olmayan partiya sədrlərinə sərt ittihamlar

"Hətta deputatlığa namizədlik üçün də siyasi iradəyə malik deyillərsə, belə müxalifətçiliyin..."

"Azərbaycanda müxalifət yoxdur" deyənləri bəzən qınayırlar və ictimai müzakirələrdə buna ən çox etiraz edənlər də məhz həmin "müxalif partiya" sədrləri, eləcə də "avtobus müxalifəti" ifadəsindən inciyən məlum şəxslərdir. Lakin hazırda imzatoqlama kampaniyası davam edən parlament seçkisinin ilk mərhələsi göstərdi ki, doğrudan da özlərini müxalifət partiyası, müxalifət lideri adlandıranların böyük əksəriyyətinin davranışları siyasi müxalifət, siyasi mübarizə anlayışları ilə qətiyyən üst-üstə düşmür".

Azpolitika.info saytı müxalifət partiya liderlərinin seçkilərə qatılmamasına belə münasibət bildirib. Bəllidir ki, müxalif partiya sədrlərinin əksəriyyəti seçkidə deputatlığa namizəd kimi iştirakdan imtina ediblər: "Bu sərəya Müsavat rəhbərləri İsa Qəmbəri, Arif Hacılinı, Ədalət Partiyasının sədri İlyas İsmayilovu, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı və digərini aid etmək olar. Maraqlıdır ki, bir çox partiya sədrləri əvvəlki seçkilərdə heç olmasa namizəd kimi iştirak edir, mandat üçün mübarizə aparır, ya da ən azından mübarizə görüntüsü yaradırlar. Yaxşı, sadaladığımız və sadalamadığımız partiya sədrləri nəinki deputatlıq, hətta deputatlığa namizədlik üçün də siyasi iradəyə malik deyillərsə, o zaman belə müxalifətçiliyin nə mənası, nə əhəmiyyəti, cəmiyyət üçün nə xeyri var?"

Sayı daha sonra yazır: "Nə prezident seçkisinə, nə də parlament seçkisinə iştirak edən bir partiya sədri hansı adla, hansı məntiqə siyasətdə və partiya sədrliyində qalır? Bu partiya sədrləri üçün maraqlı bir nümunə göstərə bilərik. Məsələn, sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun qardaşı, sabiq deputat Elton Məmmədov MSK-nı və həmin qurumun sədri Məzahir Pənahovu onun namizədliyini qeydə almadığı üçün sərt tənqid etdi. Beləliklə də təkbəşinə bu partiya sədrlərinin topasından daha böyük cəsarət və iradə ortaya qoymuş oldu.

O da maraqlıdır ki, bu partiya sədrləri öz namizədliklərini vermədikləri halda partiyadakı sədr müavinlərini və digər partiya təmsilçilərini qabağa veriblər. Məsələn, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı növbədənənar parlament seçkilərində iştirak etməyəcəyini deyib. Lakin partiyadan son Milli Məclisdə təmsil olunan deputatlar Fəzail İbrahimli və Rafael Hüseynovun namizədliyi yenidən irəli sürülüb. Yaxud, Müsavat başqanı İsa Qəmbər seçkiyə getmir, amma sabiq deputat İkrəm İsrəfil də daxil olmaqla, xeyli sayda namizəd irəli sürür. Eyni mənzərə digər partiyalarda da var. Bütün bu baş verənlər bir daha göstərir ki, Azərbaycanda normal siyasi mühitin, seçki gündəminin, siyasi fəallığın, nəhayət, əhalidə siyasətə və siyasətçilərə qarşı laqeydliyin, inanmsızlığın kökündə duran səbəblərdən biri də məhz bu "müxalifət liderləri"nin iradəsizliyi..."

Seçkisi başlamamış yenə referendum iddiaları

Bir sıra qanunları yeniləməyə ehtiyac var, amma zaman...

Sentyabrın 1-də Azərbaycanda növbədənənar parlament seçkiləri keçiriləcək. Artıq partiyalar namizədlərini müəyyənləşdirib, müstəqil şəxslər ayrı-ayrı dairələrdən namizəd olublar. Namizədliyini irəli sürənlərdən rəsmi qeydiyyatdan almanların sayı artır. Eyni zamanda, namizədliyini irəli sürən şəxslərin bir çoxu hazırda imza toplamaqla məşğuldur. İmzaların və digər sənədlərin DSK-lara təqdim olunması üçün son tarix 2 avqustdur. Təbliğat-təşviqat kampaniyası isə 9 avqustdan başlayacaq.

Qeyd edək ki, növbədənənar parlament seçkilərindən öncə Azərbaycanda referendumun keçirilməsinə barədə iddialar yayılmışdı. Belə ki, referendumla konstitusiyanın dəyişəcəyi, icra hakimiyyətlərinin ləğv ediləcəyi, deputat yerlərinin sayının artırılacağı, qarışıq seçki sistemində keçid ediləcəyi deyilirdi.

Ancaq Bakıda keçiriləcək COP29 tədbirinə görə seçkilərin önə çəkilməsi referendum barədə müzakirələri səngitdi. Buna baxmayaraq, bəzi ekspertlər və ictimai şəxslər referendum mövzusunun hələ aktual olduğunu düşünür.

Siyasi şərhçilər referendumun növbəti il, bələdiyyə seçkilərindən, bəziləri isə Ermənistanla sülh müqaviləsinin im-

zalanmasından sonra keçirilə biləcəyini deyirlər.

İndiyə qədər bu barədə yayılan xəbərlərdə referendumda konstitusiyaya bir sıra mühüm dəyişiklərin ediləcəyi bildirilir. Bu dəyişiklərdən bir neçəsinin də məhz Milli Məclisə seçkilər və Milli Məclis üzvlərinin sayı ilə bağlı olacağı vurğulanır. Məsələn, hələ də rəsmi təkzib olunmamış xəbərlərdə qeyd olunur ki, proporsional seçki sistemi bərpa ediləcək, Milli Məclis seçkilər qarışıq sistemlə-həm proporsional, həm majoritar qaydada keçiriləcək, Milli Məclis üzvlərinin sayı 125 nəfərdən 151 nəfərə qaldırılacaq.

Gələn il referendumun olacağı ilə bağlı modern.az-a danışan VI çağırış Milli Məclisin

kilərlə eyni dövrə təsadüf etməsi seçkilərin vaxtının dəyişdirilməsini labüd etdi. Dekabrda bələdiyyə seçkilərinin də keçirilməsi təmin ediləcək. Dövlətimiz bütün seçkilərdən üzünə, alnı açıq çıxacaq.

Geniş müzakirə olunan məsələlərdən biri də referendum keçirilməsi ilə bağlıdır. Uzun müddətdir həm siyasi məkanda, həm də məişət zəminində bu məsələ müzakirə olunur. Yüz illərlə dəyişilməz qalan qanunların sayı çox azdır. Qanunlar ya dəyişir, ya da siyasi tələblər və yeni çağırışlar nəticəsində islahatlar həyata keçirilir. Ölkəmiz də bu işlərdə iştirak etməli, lazımı islahatları həyata keçirməlidir. Zaman-zaman bəzi qanunlarda dəyişikliklərə, referendumların keçirilməsinə ehtiyac duyulur. Bu bütün dünya dövlətlərinin keçdiyi bir yoldur. Bunlar ölkə başçısının səlahiyyətlərinə aiddir. Hələlik qarşıda parlament seçkilərimiz və sonrasındakı bələdiyyə seçkiləri durur. Referendumun keçirilməsi həyata keçiriləcəksə, bir sıra müddəalar yenilənməlidir".

V.İsgəndərov qeyd edib ki, referendum olacağısa, orada kifayət qədər maddələr, yeni qanunlar öz əksini tapacaq. Amma onun hazırda keçirilməsinin vacib olub-olmaması, yaxud nə vaxt keçirilməsi məsələsi aktual deyil: "Çünki qarşıda parlament və bələdiyyə seçkiləri var. Təbii ki, referendum məsələsi labüd olacağısa, bu xalqın iradəsi ilə bağlıdır. Buna uyğun olaraq da ölkə Prezidenti referendum keçirilməsi ilə bağlı hüququndan istifadə edəcək. Düşünürəm ki, zamanı gələndə referendumun keçirilməsi təmin ediləcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Seçkiləri hansı nüfuzlu təşkilatlar müşahidə edəcək?

Azərbaycan növbədənənar seçkiləri də müşahidə etmək üçün AŞ PA-ya dəvət göndərməyib

"Proseslər onu göstərir ki, Azərbaycana qərəzli yanaşan dairələr daha çox özlərinə ziyan vururlar. Məsələn, Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ PA) buna konkret misal kimi göstərilir. Xatırladaq ki, bu il yanvarın 24-də Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞ PA-dakı səsvermə hüququ məhdudlaşdırılıb və səlahiyyətləri sual altına alınıb. Azərbaycan nümayəndə heyəti öz növbəsində bu qərardan öncə qurumda mövcud olan dözülməz irqçilik, Azərbaycanofobiya və İslamofobiya mühiti fonunda əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakı qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəlib"- Baki-xeber.com saytı belə yazır.

Bildirilir ki, hələ ilin əvvəlində AŞ PA narazılıq edirdi ki, Azərbaycan qurumu fevralda keçirilmiş növbədənənar prezident seçkilərini izləməyə dəvət etməyib. Bu, sıra Azərbaycanın özü hüquqdur ki, kimi istəyirsə onu dəvət etsin. Belə qərəzli yanaşmasına görə, Azərbaycan sentyabrın 1-də keçiriləcək Milli Məclisə

növbədənənar seçkiləri də müşahidə etmək üçün AŞ PA-ya dəvət göndərməyib. Bu barədə "Report"a diplomatik mənbə məlumat verib. Bildirilib ki, buna əsas səbəb Avropa Şurası və onun Parlament Assambleyasının artıq neçə ildir Azərbaycana qarşı qərəzli və ikili standartlara əsaslanan siyasət yürütməsidir. Mənbə onu

da diqqətə çatdırıb ki, AŞPA müşahidəçi missiyasının seçkilərdə iştirakı yalnız Azərbaycan nümayəndə heyətinin mandatının tanınmasından sonra müzakirə oluna bilər".

Qeyd edək ki, Milli Məclisə sentyabrın 1-də keçiriləcək növbədənənar seçkilərlə əlaqədar Azərbaycanın dövlət göndərdiyi beynəlxalq təşkilatların siyahısı məlum olub. Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən seçkiləri izləmək üçün 7 beynəlxalq təşkilata dəvət göndərilib. Bunlar ATƏT DTİHB, Müstəqil Dövlətlər Birliyi, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, GUAM, Qoşulmama Hərəkatı Gənclər Təşkilatı, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı və Türk Dövlətləri Təşkilatıdır. Milli Məclis tərəfindən

isə 13 beynəlxalq təşkilata dəvət göndərilib. Bunlar arasında ATƏT PA, MDB PA, TÜRKPA, İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı, Parlament İttifaqı, Qara Dəniz

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Parlament Məclisi, GUAM PA, Asiya Parlament Assambleyası, Pan-Afrika Parlamenti, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının

Parlament Assambleyası, Cənub-Şərqi Asiya Dövlətləri Assosiasiyasının Parlamentləri, Assambleyası, Ərəb Parlamenti, Beynəlxalq Parlamentarlar Konqresi, Asiya Siyasi Partiyaları, Beynəlxalq Konfransı yer alır.

□ **"Yeni Müsavat"**

Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji əməkdaşlığı gündəmədədir. Bu barədə İngiltərənin "Financial Times" qəzetində Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında enerji əməkdaşlığına dair məqalə dərc olunub.

Məqalədə bir çox məsələlərə yanaşı, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında yeni qaz müqaviləsinin imzalanıb-imzalanmayacağı ilə bağlı məsələyə də aydınlıq gətirilib. (Cebhe.info).

Məqalədə xüsusilə vurğulanır ki, Azərbaycan Avropa İttifaqının qaz ixracı ilə bağlı uzunmüddətli müqavilə imzalamamasından narahatdır. "Bakı 2040-cı ilə qədər Aİ-ni daimi enerji ilə təmin etmək istəyir. İndiyə qədər model bu cür idi ki, Azərbaycan təchizatın 30 %-ni özü maliyyələşdirir, 70 %-i isə Aİ-dən kredit alır. Lakin Aİ artıq 5 aydan çoxdur ki, Azərbaycana kredit ayırmağı uzadır" - deyir məqalədə qeyd olunub. Müəllif əlavə edib ki, Bakı 2040-cı ilə qədər Aİ-nin "yaşıl enerji"yə keçid siyasəti ilə bağlı tədarükün özü tərəfindən maliyyələşdirməsini qəbul etmir.

Bu, onu deməyə əsas verir ki, belə olan halda Bakı bu qədər pul xərcləyib, lakin gəlir götürməyəcəyini düşünür. Azərbaycan Respublikasının Avropa İttifaqı (Aİ) yanında Nümayəndəliyinin rəhbəri Vəqif Sadiqov bildirib ki, Azərbaycan Avropa İttifaqına 3-6 aylıq təbii qaz göndərməklə yanğınsöndürən olmaq istəmir. Maraqlıdır, niyə Brüssel Bakı ilə yeni qaz müqaviləsi imzalamaqdan yayınır? Bakı 2040-cı ilə qədər Aİ-ni daimi enerji ilə təmin etmək imkanları var?

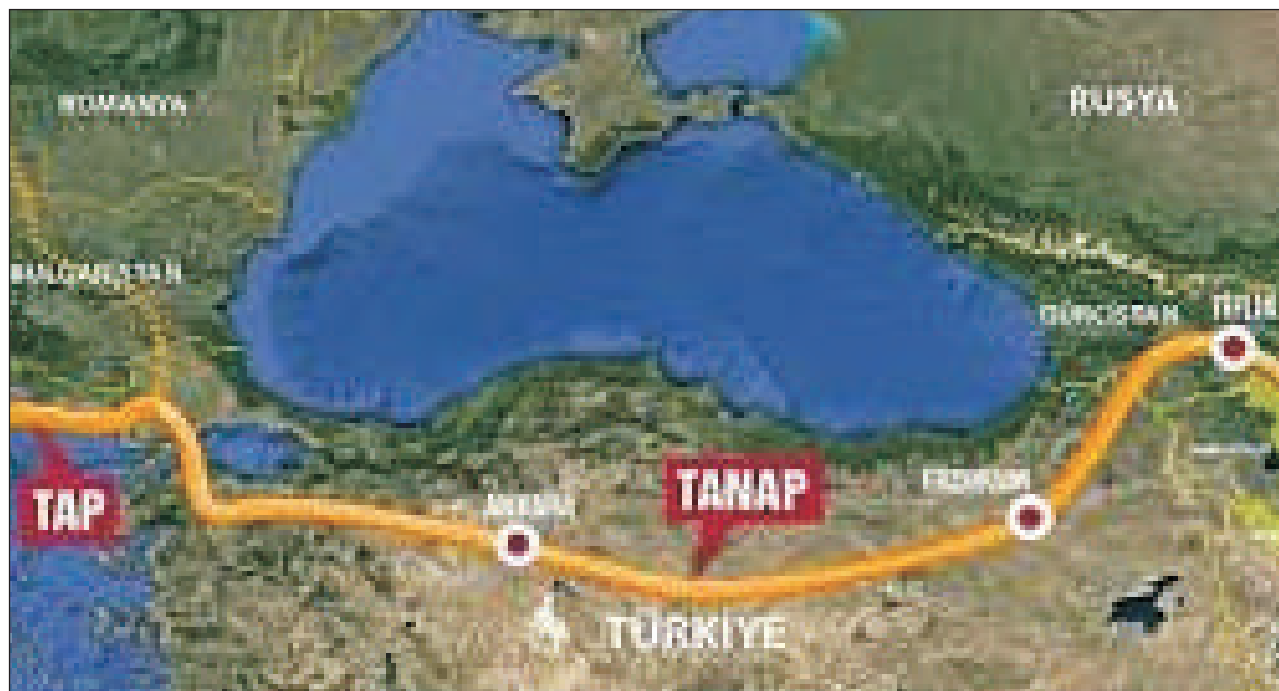
Digər önəmli məsələsi isə Avropa İttifaqı Kiyev və Bakı ilə Azərbaycan qazının Ukrayna vasitəsilə tədarükü ilə bağlı danışıqlar aparmır. Görəsən, Brüssel Azərbaycan qazının Ukrayna vasitəsilə Avropaya tədarükündə, bu istiqamətdə milyard dəyərində investisiya layihələrinin həyata keçirilməsində maraqlı olacaq?

Məsələ ilə bağlı enerji məsələləri üzrə ekspert Zəfər Vəliyev "Cümhuriyyət" qəzetinə açıqlamasında qeyd edib ki, Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əhəmiyyətli rol oynayır:

"2022-ci il iyunun 15-də Azərbaycan ilə Avropa Komissiyası arasında yeni enerji əməkdaşlığına dair saziş imzalandı. Bu saziş imzalandıqdan sonra hədəflər müəyyən edilib. İmzalanma mərasimindən sonra Avropa Komissiyasının rəsmiləri Azərbaycanın enerji infrastruktur layihələrinə investisiyaların cəlb edilməsi və qaz yataqlarının istismarı istiqamətində Avropa şirkətlərinin Azərbaycan hökuməti ilə sıx əlaqələr qurmaları ilə bağlı çağırışlar edirdilər. Bu, o dövərə təsadüf edirdi ki, 2022-ci ilin fevralında Rusi-

Aİ Azərbaycanla milyardlıq layihələr hazırlayır

"Financial Times" ölkəmizlə Aİ arasında enerji əməkdaşlığının perspektivi haqda nələr yazıb?

yanın Ukraynaya hərbi müdaxiləsindən sonra Avropanın enerji təchizatında böhranlı vəziyyət yarandı. Ona görə də rəsmi Brüssel Avropaya təbii qaz tədarükünün şəxələndirilməsi üçün Azərbaycan, Əlcəzair, Nigeriya və digər ölkələrlə danışıqlar aparmağa başladı. Azərbaycan Aİ-nin enerji siyasətində mühüm ölkə hesab olunur".

Ekspert Azərbaycanın Avropaya indiki həcmərdən artıq qaz tədarük etmək imkanlarına sahib olduğunu bildirir.

"Əgər Avropa dövlətlərinə 2027-ci ildən sonra əlavə qaz həcmələrinin artırılması barədə söhbət gedirsə, ilk növbədə Cənub Qaz Dəhlizinin komponentləri - Bakı-Tbilisi-Ərzurum, Trans-Anadolu (TANAP) və Trans-Adratik (TAP) qaz boru kəmərlərinin imkanlarını nəzər keçirmək lazımdır.

Hesab edirəm ki, TANAP-ın qaz ötürücülük qabiliyyətinin 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə, eyni zamanda TAP-ın ötürücülük qabiliyyətinin 10 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə qədər çatdırılmasına ehtiyac var. Sözsüz ki, hər iki boru kəmərin ötürücülük qabiliyyətinin artırılması üçün əlavə investisiyalar cəlb edilməlidir".

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın 2027-ci ildən sonra Avropa ölkələrinə 16 milyard kubmetr qaz nəql etməyi hədəfləyib:

"Bu hədəfə çatmaq üçün Cənubi Qaz Dəhlizinin imkanları genişləndirilməli, xüsusilə TANAP və TAP ətrafında yeni qaz stansiyaları tikilməli və əlavə texniki işlər görülməlidir. Təbii ki, bütün bunların həyata keçməsi üçün əlavə investisiyalar cəlb olunmalıdır. Lakin rəsmi Brüssel bəyan edir ki, onun yeni infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsində imkanlarını məhduddur. Brüsselin bu bəyanatı Avropa İttifaqının yeni enerji siyasətindən irəli gəlir. Çünki Aİ-nin ənənəvi karbohidrogen ehtiyatlarına və bu ehtiyatların nəqliyə yönələn infrastruktur layihələrinin reallaşmasına maliyyə ayırmağa marağı azalır. Əsas səbəb məhz budur. Avropa Komissiyasının, bütövlükdə Avropa İttifaqının yeni enerji hədəfləri Azərbaycanın beynəlxalq qaz ixrac qabiliyyətini artırmaqla bağlı hədəfləri ilə ziddiyyət təşkil edir. Əgər Azərbaycan Avropaya qaz həcmələrini artırmağı hədəf kimi götürübsə, onda həm infrastruktur layihələrinin həyata keçməsinə, həm də Cənubi Qaz Dəhlizinin komponentlərinin ixrac imkanlarının genişləndirilməsinə əlavə investisiyalar yatırılmalıdır.

Azərbaycan bu dəhliz vasitəsilə Avropanın səkkiz ölkəsinə təbii qaz tədarük edir. Azərbaycan keçən illə müqayisədə bu il TAP boru kəməri vasitəsilə Avropaya 13 milyard kubmetr qaz tədarük

edəcək. Bu, pik nöqtədir. Halbuki kəmərin hazırkı ötürücülük qabiliyyəti 12.3 və ya 12.5 milyard kubmetr civarındadır. Hazırda təbii qazın axın sürətini artırmaqla TAP-ın ötürücülük qabiliyyətini 13 milyard kubmetrə çatdırmaq olar".

O bildirib ki, Azərbaycan Avropa Komissiyası ilə uzunmüddətli qaz sazişi imzalamaqda maraqlıdır:

"Avropaya əlavə qaz həcmələrinin nəql olunmasına əngəl yaradan heç bir ciddi problem yoxdur. Amma Aİ-nin yeni enerji siyasəti Azərbaycan qazının tədarükünün artırılmasına məhduddiyyət yaradır. Brüsselin yeni enerji siyasəti ilə bağlı sənədlərdə qeyd olunur ki, Avropada karbohidrogen ehtiyatlarının 80 % azaldılması nəzərdə tutulub. Bu 80 %-in 40 %-i təbii qaza aiddir. Bu, Azərbaycanın enerji hədəfləri ilə üst-üstə düşür".

Azərbaycanın Ukrayna üzərindən Avropaya gələcək qaz nəqliyə gəlinə, Zəfər Vəliyev vurğulayıb ki, bu, texniki cəhətdən mümkün görünür: "Bu ilin sonunda Aİ, Rusiya və Ukrayna arasında tranzit qaz sazişinin müddəti başa çatacaq. Müddət başa çatdıqdan sonra Avropanın ümumi qaz balansında 11 milyard kubmetr deficit yaranacaq. Belə olan halda Avropanın üç ölkəsi - Slovakiya, Moldova və Avstriyanın qaz təchizatında ciddi problemlər yaşanacaq. Hər üç ölkənin

beynəlxalq sulara çıxış imkanları məhduddur. Avropanın birləşdirici qaz kəmərlərinin ötürücülük qabiliyyəti elə də yüksək səviyyədə deyil.

Mərkəzi Bank "Naxçıvanbank" da hesabı olanlara müraciət etdi

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən tədavülə yararsız və zədələnmiş milli pul nişanlarının dəyişdirilməsi, ekspertizaya təqdim edilməsi, eləcə də yubiley və xatirə pul nişanlarının alışı ilə bağlı əhəlinin müraciətlərinin operativ şəkildə qarşılınması və vətəndaş məmnunluğunun yüksəldilməsi məqsədilə "Nağd pul ofis"lərinin fəaliyyəti davam etdirilir.

Bankdan verilən məlumata görə, vətəndaşlar Mərkəzi Bankın Bakı şəhəri, Bülbül prospekti 27 ünvanındakı inzibati binasında yerləşən xidmət ofisinə həftənin II, III və IV günləri saat 10:00-dan 13:00-dək, eləcə də Naxçıvan, Yevlax, Gəncə, Biləsuvar, Quba şəhərlərində yerləşən ərazi idarələrinə həftənin bütün iş günləri saat 10:00-dan 16:00-dək tədavülə yararsız milli pul nişanlarının dəyişdirilməsi, ekspertizaya təqdim edilməsi, eləcə də yubiley və xatirə pul nişanlarının alışı üçün müraciət edə bilərlər.

Eyni zamanda, "Naxçıvanbank" ASC-nin yenidən təşkil prosesində hesablarında olan vəsaitlərin hesabdən çıxarılması üçün müraciət etməyən fiziki şəxslər, fərdi sahibkar və hüquqi şəxslər üçün hesab qalıqlarının əldə edilməsi ilə bağlı Mərkəzi Bankın Naxçıvan MR İdarəsi ilə yanaşı, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti 27 ünvanında yerləşən inzibati binasında fəaliyyət göstərən "Nağd pul ofisi"ne də müraciət etmək imkanı yaradılıb.

Əgər belə olmasaydı, Avropa İttifaqının üzv ölkələrinin aktivlərində təbii qaz terminallarının gücü 75 %-dən aşağı olmazdı. Belə bir hal Avropa Komissiyasını Azərbaycanın imkanlarından yararlanmağa vadar edir. Azərbaycan Rusiya ilə Ukrayna arasında tranzit qaz sazişi ilə bağlı təmasların qurulmasında və danışıqların aparılmasında vasitəçilik edə bilər. Artıq bu istiqamətdə ilkin addımlar atılır. Azərbaycan qazının Ukrayna üzərindən Avropaya nəqliyə gəlinə, bu, texniki cəhətdən mümkün deyil. Azərbaycan yalnız Cənubi Qaz Dəhlizi vasitəsilə Avropa ölkələrinə təbii qaz nəql etməkdə maraqlıdır. Azərbaycana digər ölkələrin infrastrukturundan istifadə etmək lazım deyil. Həm də bu, ölkəmizin enerji siyasətinə ziddir. Bildirir ki, Ukraynanın qaz nəql sistemləri hazırkı müharibə fonunda təhlükə altındadır. Rəsmi Kiyev artıq Luqansk yaxınlığında yerləşən Saxranovka qaz ötürmə stansiyası üzərində nəzarəti itirib".

Sonda Zəfər Vəliyev qeyd edib ki, Avropa Komissiyası yeni enerji siyasətini yenidən nəzərdən keçirməlidir: "Bu istiqamətdə zəruri addımlar atılmazsa, Avropanın enerji təhlükəsizliyində problemlərin çoxalmasına şahidi olacağıq".

Yüksəliş şəraitində

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Avropadan bir tanış vətənə gəlmək üzrədir, dünən zəng vurmuşdu, deyir uşaqlar məktəb tətilinə təzə çıxıblar, istəyirik bir az Azərbaycanda qalsınlar, ana yurdun gözəlliklərindən həzz alsınlar.

Mən ona xoşgəldin elədim, eyni zamanda təəccübləndim ki, orda yazıq uşaqlara zülüm verirlər. Bu qədər oxumaq, öyrənmək axı nəyə gərəkdir? Maşallah, bizim uşaqlar artıq 3 aya yaxındır tətildədir. Aprelin axırlarından orta məktəblərimiz qeyri-rəsmi tətilə çıxır, müəllim(ə)lər təhsil ocaqlarına yalnız dovğa qarışdırmaq, müəbbə reseptləri, eri necə bezdirmək kimi müzakirələr üçün axışırlar. Ondan da sonra rəsmi tətil başlayır. Hələ iki ay da bundan sonra kef edəcəklər.

Prinsipcə, bizdə oxumağa ehtiyac olmur, çünki kim oxumasa axırda rəhbər vəzifələr tutur. Bunu zarafat üçün yazdım, əlbəttə. Əslində oxuyuruq, ancaq özümüzə bəs eləyən qədər. Baş-beynimizi xarab eləmirik. Sağ olsun hökumətimiz, bizim əvəzimizdən bütün bilikləri öyrənir, tətbiq edir. Xalqa da rahat çarpayıda uzanıb uşaq pulu, pensiya, yardım gözləmək qalır. Minnətdarlığımızı bildiririk. Avropa kimi yaşamaq istəmirik!

Elə daimi oxuculardan Məğrüb bəyin sualı da minnətdarlıq temasını əhatə edir. Keçən yazımda şampən şərablarının aksiz vergisinin azaldılması münasibətiylə şad olmuşdum, bəyi isə bu sual düşündürür ki, görsən şampun və sabunlara da aksiz vergisi azaldılacaqmı.

Həqiqətən, aktual mövzudur. Əlaqədar orqanlardan cavab gözləyirik. Ən azı sabunun vergisi azaldılmalıdır. Çox işlənilir.

Ümumiyyətlə, vergilər mövzusu həmişə aktualdır, insanların dolanışığına az da olsa təsir edir. Yenə bu yaxında gülməli hadisənin şahidi oldum. İki vətəndaş dövlət idarəsində ağırlaşdırdılar, daha dəqiqi, dövlət qulluqçusu zəhmətkeşə xidmət etmək istəmirdi, mədəni şəkildə "bas bəyirə" deyirdi. Bu zaman zəhmətkeş qızıqırdı, özündən çıxdı və memura belə söylədi: "Sənin ixtiyarın yoxdur! Mənə xidmət etmək borcunuzdur! Siz maaşı mənim ödədiyim vergilərdən alırsınız!" Axırncı cümləni deyəndə zəhmətkeşin özünü də gülmək tutdu, memura qoşulub qəhqəhə çəkdi. Boynuma alıram, biz - hadisə şahidləri də doyunca gü-lüşdük.

Bu cür şad-xürrəm şəraitə görə hökumətə təşəkkür edirik. Ətrafımızda, dünyada hər yerdə gərginlikdir, biz isə gülürük. Dərd çəkməyin mənası yoxdur. Şair vaxtilə gözəl yazmışdır: "Vətənimin seyrinə çağırın əlləri, Sərvət görmək istəyən Azərbaycana gəlsin!"

Yerüstü və yeraltı, maddi və mənəvi, elmi və kütləvi, hüquqi və sosial sərvətlərimizin artımı bir çox detallarda özünü göstərir. Bu yaxında polis bir dələduzu yaxalamışdı. Sitat: "DİN-in Mətbuat Xidmətinin məlumatına görə, paytaxt sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Babazadə Elvin Fəridin oğlu özünü ali rütbəli - (general-mayor) əməkdaş kimi təqdim edərək insanların pulunu ələ keçirib. 2024-cü ilin aprel-may aylarında ayrı-ayrı zərərçəkənlərə müxtəlif vədlər verərək onların ümumilikdə 61700 manatını dələduzluq yolu ilə talayıb". Sitanın sonu.

Buyurun. Artıq dələduzlarımızın da "rütbələri" qalxmaqdadır. Qabaqlar belə hadisəyə rast gəlirdikmi? Mən xatırlamıram. Ən son yadıma gələni 2022-ci ildə bir "polkovnik" dələduz mövzu olmuşdu. "Mayor", "kapitan", hətta devalvasiya və hiperinflasiya zamanlarında "serjant" dələduzlarımıza da rast gəlinib. Lakin ilk dəfədir milli dələduzumuz özünə birbaşa general poqonları taxmışdır.

Bu, özündən arxayınçılığın zirvəsidirmi? Məncə yox. Sadəcə, artıq xalq daha aşağı rütbələrin toruna düşmək istəmir. Səviyyəmiz yüksəlmişdir. Polkovnik sənə hansı xeyiri verə bilər, misal üçün, hansı işini düzəldəcək? General - başqa məsələ.

Bəs bu "general" 21 min manata armudu stəkan alan generaldan pisdirmi? Ritorik sualdır, əlbəttə.

Xəbərdə, fikir verdinizsə Elvin müəllimin qabaqlar da dustaq həyatı yaşadığı vurğulanmışdı. Bu dəfə qazamatdan çıxanda hansı rütbəni taxacaq - təsəvvür eləməyim belə çətindir...

ABŞ-ın Qafqazda danışıqlar üzrə baş müşaviri Lui Bono İrəvanda olub və hökumət rəsmiləri ilə görüşüb. Maraqlıdır ki, Lui Bono regiona mayın üçüncü ongünüydə gəlmişdi. Bundan sonra ölkəsinə qayıtmış və iyun ayında bu dəfə Azərbaycana səfər etmişdi.

Amerikanın Bakıdakı səfirliyindən bildirilib ki, Lui Bono Ermənistandan sonra Azərbaycana səfər etməyəcək: "Səfərlə bağlı təfərrüatımız yoxdur. ABŞ Dövlətinin Cənubi Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono ABŞ-ın sülh prosesinə dəstəyini, davamlı və ləyaqətli sülhə nail olmağın yollarını müzakirə etmək üçün tez-tez regiona səfər edir".

Bəllidir ki, mövcud Ermənistan konstitusiyası sülhün əldə edilməsinə əngəl törədir. Rəsmi İrəvan qonşu ölkələrə ərazi iddialarından əl çəkməyə, sülh qalıcı ola bilməz. Digər tərəfdən, Ermənistanın sülh sazişində üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən hüquqi bəhanələrlə yayınmaması üçün də bu məsələ həll edilməlidir.

"Sülh sazişinin imzalanması prosesində əldə edilmiş inkişaf"dan bəhs edərkən ABŞ rəsmiləri Azərbaycan və Ermənistan üçün "çətin, əsaslı güzəştlər"dən danışirlər. "Güzəştlərin zəruriliyi"ni vurğulayarkən Vaşinqton rəsmiləri İrəvana yox, məhz Bakıya ünvanlanmış xitabla çıxış edirlər.

Hazırda da təxminən eyni ssenari təkrarlanır. Vaşinqton "zəruri güzəştlər" dedikdə çox yəqin ki, Ermənistan Konstitusiyasında ölkəmizə qarşı ərazi iddialarının təsbitləndiyi ifadələrin aradan qaldırılması üçün zəruri düzəlişlər və dəyişikliklər edilmədən yekun sülh sazişinin imzalanmasını nəzərdə tutur. Bononun bu baxımdan İrəvanla nəyi müzakirə etdiyi maraqlıdır.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov Ermənistanın sülhə getməkdən başqa heç bir yolun qalmadığını qeyd etdi: "Uzun illərdi Ermənistanı bölgədə gərginlik və qarşıdurma yaradan bir dövlət kimi tanıyırdıq. Bu gün Ermənistan ona görə sülhdən danışır ki, artıq Rusiya onu əvvəlki kimi dəstəkləmir. Belə bir durumda Ermənistanın sadəcə sülhə getməkdən başqa yolu yoxdur. Əgər sülh müqaviləsi bağlamasa, bir dövlət kimi tarixin səhifəsindən silinib getməli olacaq. İndiki erməni hökuməti bunun fərqi nədir və bu gerçəkliyi çox yaxşı anlayır. Bu səbəbdən istəsə də, istəməsə də sülh yolunu seçib. Lakin bu yol onun üçün o qədər də hamar deyil. Beyni "böyük Ermənistan" zəhəri ilə yuyulmuş erməni toplumu özge torpaqlarına iddialarla bağlı konstitusiyadakı müddəaların aradan

ABŞ-ın "Qafqaz canişini" Bakıya gəlmədi - təzyiq, yoxsa...

Vaşinqton təmsilçiləri "davamlı və ləyaqətli sülh" ifadəsi ilə nəyi demək istəyirlər?

qaldırılmasını həzm edə bilmir və buna qarşı çıxır. Bu səbəbdən Paşinyan hakimiyyəti konstitusiyadakı dəyişikliyi erməni toplumunu zamanla "yola gətirməklə" həll etmək istəyir. Bu yol uzun bir yoldur, lakin zaman öz işini görür. Baxın, yaxın vaxtlara qədər Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycan hökumətinin Ermənistan konstitusiyasında dəyişikliklərin zəruriliyi ilə bağlı tələblərinə böyük bir basqı göstərsə də, son vaxtlar hakimiyyət yetkililərinin bu məsələ ilə bağlı ritorikası dəyişib, hətta Nikol Paşinyan bu günlərdə ilk olaraq konstitusiyada dəyişikliklərin zəruriliyindən danışdı. Deməli Ermənistan hökuməti konstitusiyadakı mürtəce maddələrin dəyişdirilməsinin zəruriliyini anlayır, lakin bunu dərhal edə bilmir. Daha doğrusu, Ermənistan hakimiyyəti bu məsələdə aqressiv erməni toplumunun ölkədə qarşıdurma yaradacağından ehtiyatlanır. Heç şübhəsiz ABŞ rəsmiləri də Bakının tələbinin haqlı olduğunu bilir. Onlar Ermənistan hökuməti-dən danışır ki, artıq Rusiya onu əvvəlki kimi dəstəkləmir. Belə bir durumda Ermənistanın sadəcə sülhə getməkdən başqa yolu yoxdur. Əgər sülh müqaviləsi bağlamasa, bir dövlət kimi tarixin səhifəsindən silinib getməli olacaq. İndiki erməni hökuməti bunun fərqi nədir və bu gerçəkliyi çox yaxşı anlayır. Bu səbəbdən istəsə də, istəməsə də sülh yolunu seçib. Lakin bu yol onun üçün o qədər də hamar deyil. Beyni "böyük Ermənistan" zəhəri ilə yuyulmuş erməni toplumu özge torpaqlarına iddialarla bağlı konstitusiyadakı müddəaların aradan

la Ermənistan arasında sülh müqaviləsi Ermənistan konstitusiyasındakı mürtəce müddəalar aradan qaldırıldıqdan sonra mümkün olacaqdır".

Deputat Azər Badamov hesab edir ki, Lui Bononun Azərbaycana səfər etməsi o qədər də vacib məsələ deyil: "Son vaxtlar ABŞ rəsmilərinin Ermənistan səfərlərinin intensivləşdiyini müşahidə edirik. O cümlədən 25 iyulda ABŞ-ın Qafqazda danışıqlar üzrə müşaviri Lui Bono İrəvana səfər etdi. Lui Bononun səfərindən sonra ABŞ-ın Ermənistan səfirliyinin paylaşımında Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh razılaşmasının vaxtının çatdığı, İrəvanla Bakı arasında davamlı və ləyaqətli sülhün yaradılması istiqamətində işi müzakirə etdikləri qeyd olunur. Burda sual olunur ki, ABŞ rəsmiləri davamlı və ləyaqətli sülh ifadəsi işlətməklə nəyi demək istəyirlər? Təbii ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh gündəliyi və bu gündəlikdə həll olunmalı məsələlər bəllidir. Bu, ilk növbədə Ermənistan konstitusiyasında qonşulara qarşı olan ərazi iddialarından rəsmi şəəkildə əl çəkilməsidir. Bu tələbimiz beynəlxalq hüquqa söykənir. Yəni, iki ölkə öz aralarında sülh əldə etmək istəyirsə, onların birinin digərinə suverenliyini təhlükə altına salacaq tələbləri olmamalıdır. Belə ki, Ermənistanın müstəqillik aktında Qarabağın Ermənistanın tərkib hissəsi olduğu qeyd olunur. Bir tərəfdən Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan Lui Bono ilə görüşündən sonra Ermənistan tərəfi-

nin regionda hərtərəfli və uzunmüddətli sülhün bərqərar olmasına sadıqlığını təsdiqlədiyini bəyan edir. Digər tərəfdən isə bu sülhün gəlişinin sürətlənməsi üçün nə etməli olduğunu bildirmir. Bu sadəcə ictimaiyyət üçün nəzərdə tutulmuş açıqlama olduğunu hesab edirəm. Amma əslində Ermənistan sülhdən uzaqdır və ABŞ da Ermənistanı sülhə məcbur etmir. Məhz ona görə də ABŞ rəsmilərinin Ermənistan səfərlərindən sonra Azərbaycanla şərti sərhəddə təxribatlar baş verir, silahlar sınaqdan çıxarılır. ABŞ rəsmiləri bir tərəfdən regionda davamlı sülhü dəstəklədiyini bildirir, digər tərəfdən Ermənistan ordusu ilə hərbi təlimlər keçirir və hərbi dəstəyini göstərir. Bu da ABŞ-la Ermənistanın açıqlamalarında səmimiyyətin olmadığını göstərir.

Lui Bononun Azərbaycana səfər etməməsi də başa düşüləndir. Çünki Azərbaycan müstəqil siyasət aparır və Ermənistan kimi vassal ölkə deyil. Azərbaycanın dəyişilməz mövqeyi bəllidir və ABŞ rəsmiləri ölkəmizə səfər etməklə mövqeyimizi dəyişmir. Həm də mövqeyimiz beynəlxalq hüquqa əsaslandığından heç kim də bizdən başqa bir şey də tələb edə bilmir. Bu baxımdan Lui Bononun Azərbaycana səfər etməsi o qədər də vacib məsələ deyil. ABŞ regionda davamlı sülh istəyirsə Ermənistanı beynəlxalq hüquqa hörmət etməyə məcbur etməlidir. Əks halda onların sülhə bağlı deyilən açıqlamalarının realığa uyğun gəlmədiyini hesab edirəm".

□ **Cavansir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Yaxın Şərqdə İran təhlükəsinə qarşı NATO bənzəri hərbi alyans yaradılmalıdır. İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ABŞ Konqresində çıxışında belə deyib. O, həmin hərbi alyansın İrana qarşı olacağını deyib. Netanyahu'nun sözlərinə görə, İsrailə münasibətləri normallaşdıran istənilən region ölkəsi bu alyansın üzvü ola bilər.

Baş nazirin Yaxın Şərq NATO-sunun yaradılması təklifi yeni deyil. 2020-ci ildə ABŞ-nin o vaxtkı prezidenti Donald Trampın vasitəçiliyi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bəhreyn, Mərakeşin İsrailə münasibətlərinin normallaşması haqqında "İbrahim anlaşması" ("Avraam anlaşması") imzalanıb. Sonradan Sudan da bu anlaşmaya qoşulub. Bu, ərəb ölkələri ilə yəhudi dövləti arasında atılan vacib addımlardandır. Anlaşmada təhlükəsizliyin təmin olunması da aparıcı şərtlərdən sayılırdı. Amma "İbrahim anlaşması" Yaxın Şərqdə yeni hərbi bloklaşmanın yaranması ilə nəticələnmədi. İndi İsrail anti-İran koalisiyası yaratmaq təklifini bir daha gündəmə gətirir, İsrailə münasibəti olan dövlətləri ora dəvət edir. Bu həm də o deməkdir ki, yaxın perspektivdə Azərbaycanın qonşusu olan İranın ətrafında yeni hərbi planlar və gərginliklər davam edəcək.

Anti-İran koalisiyası qurularsa, bu, regiona nə vəd edir?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucovun sözlərinə görə, İranda totalitar rejim hökm sürür və terroru dəstəkləyən ölkə kimi xarakterizə olunur: "Tehran dini ayrımcılığı ilə İslam dünyasının inteqrasiyasına da ciddi sürətdə engel törətməkdədir. İxrac etdiyi şiə məzhəbi molla rejimin beynəlxalq və regional maraqlarının təmin edilməsi üçün fəal şəkildə bəhrələnilir. İran Cənubi Qafqazla bağlı yürütdüyü siyasətində də aqressiya və destruktivlik elementləri müşahidə edilir. Xüsusən də, Azərbaycanla münasibətləri zaman-zaman gərgin, qarşıdurma, səviyyəsinə çatıb və ölkənin düşmənləri ilə dostluq ruhunda olub. Azərbaycanın 20 faiz ərazisinin Ermənistan tərəfindən işğal altında olduğu 30 il ərzində təcavüzkar dövlətə hər cür dəstəyini ifadə edib. Lakin bütün bunlara rəğmən İran ətrafında cərəyan edən hadisələr, NATO ölkələri gərginlik, nüvə silahı məsələsində danışıqların dalana dirənməsi, müharibə riskinin artması region üçün, ələlxüsus da Azərbaycan üçün arzuolunan deyil. Donald Trampın prezidentliyi dövründə ABŞ-ın İrana yönəlik siyasəti sərtliliyi ilə seçilirdi və Ağ Ev Tehran rejiminə qarşı təcridetmənin dairəsini daha da

"İbrahim anlaşması"

Bakıya təhlükə vəd edir

Anti-İran koalisiyası Cənubi Qafqazda vəziyyəti daha da dramatikləşdirə bilər

mübarizə onlar üçün daha rahat hücum imkanı demək olardı. Bu istək dəfələrlə dilə gətirilsə də, heç vaxt reallaşmayıb. Dəmir Qübbə yarından bəri biz İsrailin müdafiədə çətinliklərlə üzləşdiyini görürük. İranın Dəməşqdəki səfirliyinə edilən hücumdan sonra İran 13 aprelə bilirik ki, İsrailə ardıcıl raket hücumları həyata keçirdi. Bu hücumların qarşısının alınmasında İbrahimi sazişlərlə İsrailə münasibətləri normallaşdıran ərəb dövlətlərinin, xüsusilə İordaniyanın mühüm rolu oldu. Odur ki, de-fakto birgə müdafiə varsa, bu müdafiə birliyini de-yure, yəni hüquqi formata salmaqdan söhbət gedir. Lakin İsrailin istəyi sadəcə birgə müdafiə ilə yekunlaşmır. Həmçinin Ərəblər heç də bütün cəhəzlərdə İsrailə həmfikir deyillər. Məsələn, Yəməndə hutilərlə mübarizədə Səudiyyə İsraildən dəstək alırsa da, Suriya məsələsində Körfəz ölkələrinin İranla razılaşdığını görürük. Odur ki, belə bir birliyin reallaşacağı mümkün görünmür. Ölkəmizə gəlinə, 27 yanvar 2023 - 15 iyul 2024 tarixləri arasında İran-Azərbaycan münasibətləri tarixi dönüm nöqtələri yaşadılar. Bu arada isə, ötən ilin martında İsraildə səfirliyimiz açıldı. Həmin vaxt, Azərbaycan və İsrail XİN başçıları görüşərkən İsrail XİN başçısı "İsrail və Azərbaycan İran tərəfdən təhlükəni eyni cür qəbul edir" deyərək bəyanatda bulunmuş, birgə siyasi-iqtisadi və hərbi birliyin təsisindən danışmışdı. Lakin Azərbaycan hər zaman bəyan edib ki, bölgəmizi global toqquşmaların mərkəzi halına gətirməyəcəyik. Hətta İranla münasibətlərimizin ən aşağı səviyyədə olduğu vaxtda belə, biz bu cür paktlara qoşulmamışıq. Odur ki, İranla münasibətlərin normallaşdığı dövrümüzdə də bu cür addım gözlənilmir".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

daraltmağa çalışırdı. İranın regiondakı təsirini azaltmağa və şiə ideologiyasının gələcək fəsadlarını önlemek istəyən bəzi ərəb dövlətləri də Trampın bu yöndə atdığı addımlara dəstək verirdi. Trampın Co Baydenə seçkilərdə məğlub olması və ikinci dönmə prezidentlik postunu saxlaya bilməməsi planları yarımçıq qoydu. İsrail İranı bir nömrəli düşməni sayır və açıq konfrantasiyaya da getməkdən çəkinir. Təl-Əviv İranın proksi qüvvələrini zəiflətməklə Livanda, Fələstində, Suriyada, İraqda lokal hərbi hava əməliyyatları həyata keçirməklə qısa da olsa üstünlüyə malik olmağa çalışır. Ancaq bunlar yetərli deyil. ABŞ-İsrail tandemi İranı tam təhlükəsiz vəziyyətə salmaqda yarımçıq qalan projeni yenidən aktuallaşdırır. Donald Trampın publik çıxışlarında açıq şəkildə İsrailə dəstəyini və İrana yönəlik təhdidlərini dilə gətirir. Donald Trampın vasitəçiliyi və təzyiqi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bəhreyn, Mərakeş və Sudanın İsrailə münasibətlərinin normallaşması haqqında imzalanan "İbrahim anlaşması" ("Avraam anlaşması") baş nazir Netanyahu'nun Birləş-

mış Ştatlara səfərindən sonra yenidən aktuallaşdırıldı. Eyni vaxtda Birləşmiş Krallığın Müdafiə Nazirliyinin Baş Qərargah rəisi bu günlərdə səsləndirdiyi "Böyük Britaniya İranla müharibəyə hazırlaşmalı və ordusunu daha da gücləndirməlidir kimi açıqlama verməsi Cənub qonşumuzla bağlı Qərbin təhlükəli planlarının gerçəkləşmə riski günbəgün artır. Əgər hakimiyyətə Respublikaçılar gəlsə, bu risk artıq reallığa çevrilə bilər ki, dünya yeni bir fəlakətlə üzləşə bilər".

Politoloq cənub qonşumuzun daim diqqətə alınmasının vacibliyindən də söz açdı: "Nəzərə almaq lazımdır ki, İran sıradan bir ölkə deyil və bu ölkə hansısa hərbi bloklarda olmasa da Çin, Rusiya, həmçinin qonşusu Türkiyə ilə sıx əlaqələri var. Məncə, Türkiyə İran ətrafında çənberin daralmasına və İsrail-ABŞ layihəsinin gerçəkləşməsinə seyrçi qalmaq və buna qarşı çıxacaq. Ankara regionda gələcək təhlükələr rəvac verəcək hallardan duyuc düşdü-yündən preventiv tədbirlər görür. Suriya rejimi ilə əlaqələrini bərpa etməyi, İraq hökumətinin kürd separatçı-

larına qarşı effektiv addımlar atmağa məcbur etməsi, Fələstində HƏMAS-a dəstək verməsi, BRICS və ŞƏT kimi təşkilatlara üzvlüklə bağlı müraciəti Ankaranın həm də artan təhlükəsizlik qayğıları ilə izah edilməlidir. ABŞ-İsrail rəhbərliyində anti-İran koalisiyasının qurulması Yaxın Şərqdə prosesləri daha da alovlandırır və münaqişə ocağının arealını böyük bir coğrafiyada alovlandırır bilər. Bu ərəb ölkələrini, ümumilikdə isə İslam coğrafiyasının parçalanmasını və qarşıdurmasını daha da şiddətləndirə bilər. Yeri gəlmişkən Çinin Yaxın Şərqə aktiv şəkildə nüfuz etməsi və müsəlman dövlətləri arasında nüfuzunu artırması amilini də nəzərə almalıyıq. Anti-İran koalisiyası Cənubi Qafqazda vəziyyəti daha da dramatikləşdirə və ayrıca xətti dərinləşdirə bilər. Azərbaycan İsrailə dost və strateji müttəfiqdir. İran isə qonşumuzdur. Hər nə qədər Tehran rejimi ilə arada gərginliklər yaşansa da, Azərbaycanın ticarət tərəfdaşları sırasında İran top 5likdədir. İranla Azərbaycan arasında böyük və transmilli layihələr barədə razılaşmalar var və bun-

ların bir qismi də artıq icra olunub. Ən vacibi İran dediyimiz dövlətin böyük bir qismi tarixi torpaqlarımız olan Güney Azərbaycandır və orada qeyri-rəsmi rəqəmlərə görə 40 milyon soydaşımız yaşayır. Müstəqil Azərbaycanın bütün bu ağır, çətin yükün altından çıxa bilməyini və humanitar böhranla üzləşməyəcəyini təsəvvür etmək mümkünsüzdür. Könül istərdi ki, Yaxın Şərqlə, həmçinin Qərbi Asianın ən böyük dövlətlərindən biri olan İranla bağlı problemlər diplomatik çözümlə tapacaq. Yeni seçilmiş prezident Pezeşkiyanın danışıqlara hazır olması və itilafların diplomatik həllinə üstünlük verməsi barədə bəyanatı hər halda pozitiv yanaşmadır. Düşünürəm ki, İranın yeni seçilmiş prezidentinin göstərdiyi yeni jesti və mesajları mütləq bəyənəlməli beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən diqqətə alınacaq".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə İsrailin müdafiədə çətinliklərlə üzləşdiyini söylədi: "İsrail yaxın Şərqdəki qaynar hadisələr fonunda da İrana qarşı koalisiya yaratmağa can atıb, kollektiv

Neftçala sakini “qırmızı qurd” xəstəliyindən öldü - yayıla bilərmə...

Azərbaycanda “qırmızı qurd eşənəyi” xəstəliyindən ölüm faktı qeydə alınıb. Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) yaydığı məlumata görə, sözügedən xəstəlikdən əziyyət çəkən Neftçala rayonu Uzunbəbəli kənd sakini, 1975-ci il təvəllüdlü Eldəniz Məmmədov ağır vəziyyətdə Neftçala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına daxil olub. Xəstəyə ilkin tibbi yardım göstərilib, aparılan bütün tədbirlərə baxmayaraq, xəstə poliorqan çatışmazlığından ölüb.

Xəstənin 15 ildir “qırmızı qurd eşənəyi” xəstəliyindən əziyyət çəkdiyi qeyd olunub.

Bəs bu xəstəlik nədən yaranır və əlamətləri nələrdir?

Mövzu barədə “Bizim.media”ya danışan tibb sahəsi üzrə ekspert, həkim Rəşid Bağirov deyib ki, bu xəstəlik autoimmun sistem xəstəliyidir: “Çox ağır xəstəlikdir. Yaranma səbəbləri çoxdur, orqanizmə hər hansı bir yad cisim, yad maddə, antigen daxil olur. Əgər xəstənin immun sisteminə müəyyən bir problem varsa, həmin o problemə görə orqanizmdə autoimmun prosesi başlayır. O da bir az müəkkəb mexanizmdir. Nəticədə insanda qırmızı qurd eşənəyi deyilən xəstəlik başlamış olur.

Antigenin orqanizmə daxil olma səbəbləri həddən artıq çoxdur. Xəstəlik adi soyuqdəymə, müxtəlif qida məhsullarından, hər hansı dərman preparatlarının orqanizmə yeridilməsindən və digər səbəblərdən başlaya bilər.

Həkimin sözlərinə görə, xəstəlik əsasən özünü böyrək və oynaq ağrıları ilə göstərir:

“Xüsusilə, böyrəklərin, oynaq sisteminin çox ağır xəstələnməsi baş verir. Çox hallarda xəstənin sifətində, yanaq və burnunda kəpənəkvari qırmızı ləkə yaranır. Belə bir simptomları var, yeni yarananda müəyyən temperaturda olur. Daim dərman müalicəsinə möhtac olan bir xəstəlikdir. Heç vaxt tam sağalmır”.

□ “Yeni Müsavat”

Dünyada yeni Oropuş qızdırması yayılır

Braziliyada iki qız Oropuş qızdırmasına yoluxaraq ölüb, bu barədə ölkənin Səhiyyə Nazirliyi məlumat yayıb. Onlar xəstəliyin ilk qeydə alınmış qurbanlarıdır. Braziliya Səhiyyə Nazirliyi qızların yaşının 30-dan aşağı olduğunu qeyd edib. Bildirilib ki, onların xəstəliyi “ağır dənqə qızdırmasına bənzər simptomlarla” baş verib.

Dənqə qızdırması intoksikasiya, səpgi, şişkin limfa düyünləri və yüksək hərarətlə baş verən kəskin viral xəstəlikdir.

Səhiyyə Nazirliyi qeyd edir ki, 2024-cü ilin əvvəlindən Braziliyada 7 mindən çox Oropuş qızdırması halı qeydə alınıb.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) 2020-ci ilin oktyabrında Fransa Qvianasında ilk Oropuş virusunun aşkar edildiyini bildirib. 2024-cü il iyunun əvvəlində virus Kubanın doqquz vilayətində aşkar edilib.

Paytaxtın mərkəzi küçələrində kiçik müşahidə şəhərdə əcnəbilərin payının artdığını deməyə əsas verir. Nizami küçəsində Cənubi Asiyadan olduğunu ehtimal edə biləcəyimiz xarici ölkə vətəndaşları daha çox gözü dəyməyə başlayıb. Sahibkarların dediyinə görə, Qış parkından mərkəzə doğru uzanan küçələrdə Hindistan və Pakistan vətəndaşları xeyli işə obyektini icarəyə götürüblər. Onlar buralarda kompakt şəkildə yaşamağa da başlayıblar. Bu barədə bizimyol.info yazır.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin birinci yarısında ölkəyə 1 milyon 231 min əcnəbi və ya yerli vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib. Keçən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 34 faiz artım olduğu bildirilir. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Hindistandan gələnlərin sayı ən çox artıb (2,5 dəfə). Hindistandan gələnlər Azərbaycanda məskunlaşmağa çalışırlar. İndi onları təkcə şəhərin mərkəzində yox, mikrorayonlarda da yaşayan görürük.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında da qeyd edilir ki, Azərbaycana əyləncə və istirahət məqsədi ilə gələn turistlər arasında hindistanlıların payı artmaqdadır. Belə ki, 2024-cü ilin ilk yarısında Hindistandan 117.3 min turist Azərbaycana səfər edib və bunların da 111.8 mini istirahət və əyləncə məqsədi ilə gələnlərdir. Bu turistlərin hamısı təyyarə ilə ölkəyə gəliblər. Hindistanlı turistlər son statistik göstərici ilə Azərbaycana qonşu olan İran, Türkiyə və Gürcüstandan olan turistləri xeyli üstələyərək yalnız Rusiya Federasiyasından geri qalır.

Keçən ilin eyni dövründə Hindistandan gələn turistlərin sayı öncəki ilə müqayisədə 69 564 nəfər və ya 165% artıb. Keçən ilin eyni dövründə bu ölkədən Azərbaycana 42 275 turist gəlmişdi. Hindistanlı turistlər ölkəmizdə xərc baxımından da ən çox valyuta gətirənlər sırasındadırlar. Məsələn, keçən ilin altı ayında bu şəxslər 84.33 milyon manat xərcləyərkən, cari analoji dövrdə bu rəqəm 254.13 mln. manata yüksəlməklə yalnız Rusiyadan geri qalır.

Bəs, hindistanlıların Bakıya artan marağına səbəb nədir - biznes, yoxsa...

İqtisadçı Xəlid Kərimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini açıqlayıb. O deyib ki, ölkəyə iyun ayında təkcə Hindistandan deyil, digər ölkələrdən də gələn turist sayında artım var: “Hindistandan, Cənubi Koreyadan 2.3-2.5 dəfə artım var. Bu təkcə Hindistanla bağlı artım məsələsi deyil. Amma turist sayı azalan ölkələr də var. Əvvəl ərəb ölkələrindən daha çox turist gəlirdi, indi azalma var. Əlbəttə, 34 faiz artım çox böyük rəqəmdir, yeni 1 milyon 231 min. Amma rəqəm olaraq 1 milyon 231 min çox azdır. Gürcüstandakı turist sayının statistikasına baxsaq, orada 2022-ci ildə 5.4 milyon

Hindistanlıların Bakıya artan marağı

Qış parkından mərkəzə doğru uzanan küçələrdə Hindistan vətəndaşları xeyli işə obyektini icarəyə götürüblər

turist gəlib. Azərbaycanda hələ ötən il də 35 faizlik artım olmuşdu. Yeni ötən il də, bu il də artıb, ilin axırına iki milyona hələ çıxıb-çıxmıyacağı belli deyil. Gürcüstanda 2022-ci ildə 5.4 milyon idisə, ötən il gələn turist sayı 6-7 milyona çatmışdı. İndi bizdə Hindistandan gələn turistlərin sayı çox az olub, indi bir qədər artıb. Bu artım da rəqəmlərdə böyük görünür. Amma ümumi şəkildə Azərbaycana gələn turistlərin sayı qonşu Gürcüstandan 2.5, 3 dəfə daha azdır. Gürcüstanın (Abxaziya və Osetiyanı nəzərə almadan) ərazisi, əhalisi Azərbaycandan azdır. Bunlara nisbətə Gürcüstanla gələn turist sayı 2.5, 3 dəfə bizi üstələyir. Bizim turizm potensialımız çox böyükdür. Hələ quru sərhədlər bağlı ola-ola turizm sayı 35 faizlə rekord vurub. Bizim turist qəbul etmək potensialımız bundan dəfələrlə çoxdur. Gürcüstan 5-6 milyon turist qəbul edə bilirsə, Azərbaycanda infrastruktur, təbiətinin gözəlliyi ən azı 8-10 milyon turisti rahat qəbul edə bilər.

Turizm çox böyük investisiyalar qoyulub, Qəbələdə, Qubada, Şekidə, Lənkəranda, Bakıda böyük investisiyalar qoyulub. Ölkənin turizmində bir rəngarənglik var. Dediym ondan ibarətdir ki, bu rəqəmlər - 2.5, 2.8 bizi aldatmasın, bu, böyük rəqəmlər deyil”.

O ki qaldı hindistanlıların Azərbaycana marşrut olaraq seçməsinə ekspert qeyd edib ki, ölkəmizin mövcud statusu, pasportu Amerikaya turist ixracı üçün əlverişli deyil: “Ondansa insanlar Meksikadan keçib gedərlər. Azərbaycan Meksikaya yaxın ölkədir ki, buradan keçid edirlər. Bizim Hindistanda, ya da hindli turistin Azərbaycana gəlməsi məsələləri dəyişmir. Amerikaya getmək üçün ciddi turistik tələblər var. Azərbaycan

hökumətinin Amerika vətəndaşlarının mübadiləsi, gedib gəlmək sahəsində xüsusi üstünlüyü də yoxdur. Hətta ciddi viza tələbləri mövcuddur. Yeni hindli turistlərin Amerikaya Azərbaycandan gətməsi məsələsi real deyil. Azərbaycan ölkəyə daha çox turistin gəlməsi üçün maneələri aradan qaldırmalıdır. Bu zaman indiki rəqəmlərdən daha çox ola bilər. Vizasız şərtlər tətbiq edilsə, ölkəyə daha böyük turist axını ola bilər”.

Yeri gəlmişkən, bu il hotellərdəki yerlərin 80%-ə yaxını boş qalıb. Dövlət Statistika Komitəsi 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərdə keçirilmiş gecələmələrin sayı haqqında məlumatları açıqlayıb. Qeyd edilib ki, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərdə keçirilmiş gecələmələrin sayı 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35,8 faiz artaraq 1 milyon 851,7 min olub. Gecələmələrin ümumi sayının 66,5 faizi Bakıda, 5,3 faizi Qusarda, 4,4 faizi Naftalanda, 3,9 faizi Qubada, 3,6 faizi Qəbələdə, 3,3 faizi Şabranda, 2,0 faizi Lənkəranda, 1,2 faizi Xaçmazda, 1,0 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasında və 8,8 faizi digər şəhər və rayonlardakı mehmanxanalarda (hotellərdə) və mehmanxana tipli obyektlərdə qeydə alınıb. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin sayı 2023-cü ilin yanvar-iyun ayları ilə müqayisədə 37,1 faiz artaraq 1 milyon 80,9 min olmuşdur ki, bu da ümumi gecələmələrin 58,4 faizini təşkil edir. Gecələmələrin ümumi sayının 21,1 faizi Hindistan, 14,6 faizi Rusiya Federasiyası, 7,8 faizi Türkiyə, 6,6 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 5,7 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri,

3,3 faizi ABŞ, 2,8 faizi Küveyt, 2,7 faizi Qazaxıstan, 2,4 faizi Böyük Britaniya, 2,2 faizi Çin, 2,1 faizi İsrail, 2,1 faizi Özbəkistan, 2,1 faizi Pakistan, 1,3 faizi Almaniya, 1,1 faizi İtaliya, 22,1 faizi isə digər ölkələrin vətəndaşlarının payına düşmüşdür. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin 82,5 faizi Bakıda, 5,0 faizi Qusarda, 3,9 faizi Qəbələdə, 3,6 faizi Naftalanda, 2,9 faizi Qubada, 0,5 faizi Şabranda, 1,6 faizi isə digər şəhər və rayonlardakı mehmanxanalarda qeydə alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının mehmanxanalarda keçirdiyi gecələmələrin sayı 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 34,0 faiz artaraq 770,8 min olmuşdur ki, bu da ümumi gecələmələrin 41,6 faizini təşkil edir. 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin gəlirləri 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 26,9 faiz artaraq 265,7 milyon manat olmuşdur ki, onun da 60,7 faizi nömrələrin (otaqların) təqdim olunması üzrə xidmətlərdən, 27,1 faizi ictimai işə xidmətlərindən, 3,3 faizi müalicə və sağlamlıq xidmətlərindən, 8,9 faizi isə digər xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmişdir.

2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin birdəfəlik tutumundan istifadə 21,1 faiz səviyyəsində (78,9 faizi istifadəsiz) olmuşdur (2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında 16,6 faiz, istifadəsiz 83,4 faiz). Bu göstərici Şabranda 49,1 faiz, Naftalanda 39,1 faiz, Bakıda 37,3 faiz, Qusarda 28,0 faiz, digər şəhər və rayonlarda isə ölkə üzrə orta göstəricidən aşağı olmuşdur.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

Müdafiə Nazirliyinin məşhur sabiq qalmaqallı zabiti Zahid Niftəliyevin 42 milyonluq mənimsəmədə ittiham olunması ilə bağlı cinayət işi üzrə məhkəməsi başlayıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən ilk iclasda təqsirləndirilən şəxsin anket məlumatları dəqiqləşdirilib, hüquqları izah edilib. Tərəflərin razılığı ilə iş məhkəmə baxışına verilib. İlk baxış iclası iyulun 31-nə təyin edilib.

Zahid Niftəliyev 2 il əvvəl rüşvət alma ittihamı ilə həbs edilib, sonradan Tərtər Hərbi Məhkəməsi ona şərti cəza vermişdi. Zahid Niftəliyev azadlığa buraxıldıqdan sonra Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) İstintaq Baş İdarəsi tərəfindən həbs edilib. İstintaq dövründə Gəncə Apelyasiya Məhkəməsi prokurorun Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hökmündən verdiyi protesti təmin edib. Qərara əsasən Zahid Niftəliyev vəzifə saxtakarlığında və külli miqdarda rüşvət almaqda təqsirli bilinərək 8 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib.

Herbçilər arasında “Şlyapa Zahid” ləqəbi ilə tanınan Zahid Niftəliyev öz adına formal şirkət açaraq “Atabank”-dan köçürülmüş 42 milyon manat krediti mənimsəməkdə təqsirləndirilir.

İttihamla əsasən, Zahid Niftəliyev məqsədyönlü şəkildə həmin məbləğdə kredit almaq məqsədilə “Şahin-CO” adlı şirkət yaradıb, şirkət təsərrüfat və maliyyə vəziyyəti barədə “Atabank” ASC-yə saxta məlumatlar təqdim etməklə 2016-cı ildə 12 ay müddətinə 42 milyon 470 min 885 manat kredit alaraq, təyinatı üzrə istifadə etməməklə xüsusilə külli miqdarda ziyan vurub. O, götürülmüş kredit üzrə yalançı sahibkarlıq yolu ilə xeyli miqdarda gəlir əldə edib, kreditin ləğv prosesində olan “Atabank” ASC-yə ödənilməsi ilə bağlı məhkəmə qətnamələrini qərəzli olaraq icra etməyib.

Iyulun 31-də keçiriləcək məhkəmə iclasında Zahid Niftəliyevin mənimsənilən xüsusilə külli miqdarda vəsaitlə bağlı izahı məlum olacaq.

“Şlyapa Zahid”in adı Azərbaycan ordusunda “təmizləmə”lər başlanan günlərdən gündəmədir. Onun Baş Qərargahın sabiq rəisi Nəcməddin Sadıqovun yaxın ətrafına daxil olması da kimsəyə sirr deyildi. Bu baxımdan “Şlyapa Zahid”in ilk həbsi Nəcməddin

42 milyonluq mənimsəmə-“Şlyapa”nın altından kimlər çıxacaq...

Nəcməddin Sadıkov vəzifədə olduğu dövrdə Zahid Niftəliyev təyinatlar, əsgərlərin bölünməsi, zabidlərə rütbə verilməsi məsələləri ilə məşğul olurdu və pul qazanırdı

Sadıkov ətrafında halqanın darılması kimi izah edilirdi. Bu da əbəs deyildi. Nəcməddin Sadıkov vəzifədə olduğu dövrdə “Şlyapa Zahid” təyinatlar, əsgərlərin bölünməsi, zabidlərə rütbə verilməsi məsələləri ilə məşğul olurdu və pul qazanırdı. Sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədov, Nəcməddin Sadıkov və Zahid Niftəliyevin birgə Ukraynada tütün fabriki olub. Fabrikin 13 faizi Zahid Niftəliyevə məxsus olub. Zahid Niftəliyevin həbs edilməsi Nəcməddin Sadıkovu böyük zərbə kimi izah edilirdi. Bu xüsusda müdafiə nazirinin sabiq müavini, ehtiyatda olan polkovnik Mehman Səlimov “adı korrupsiya cinayətlərində hallanan Baş Qərargahın keçmiş rəisi Nəcməddin Sadıkovun həbsi ehtimalı artırı” sualını belə cavablandırmışdı.

Sitat: “Şlyapa Zahid” getdi... Ancaq Nəcməddin Sadıkovun həbsi Ukraynadakı müharibənin nəticəsindən asılıdır. Biz nə qədər Kremlin, Putinin təsirindən uzaq olsa, Nəcməddinin və digərlərinin həbsi şansı bir o qədər artacaq. Əgər Rusiya orada hərbi və siyasi mənada tam məğlub olsa, Azərbaycanda neinki Nəcməddin, Kremlin “5-ci kolon”unun bütün nümayəndələri “buldozerin ağzına veriləcək”... Yox, Allah eləməmiş, Moskva-Putin Ukraynada qalib çıxa, onda Nəcməddin də, bütövlükdə “5-ci kolon” da burada yenedən hökmranlıq əldə edə və Azərbaycan üçün daha təhlükəli oyunlar oynaya bilər...”

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, Nəcməddin Sadıkovun Rusiya hərbi-siyasi elitəsi ilə əlaqələri gizlin deyil. Uzun illər Baş Qərargah rəisi postunu tutması da bu amillə bağlı olub: “Rusiyanın regionda

təsirləri azaldıqca, Türkiyənin nüfuzu artdıqca, Nəcməddin Sadıkov kimi Rusiya ilə geniş əlaqəli kadrlar qalmayacaq. Nəcməddin Sadıkov 1993-cü ildən 2020-ci il Vətən müharibəsinin ilk on günlüyünə qədər Müdafiə Nazirliyinin Baş Qərargah rəisi vəzifəsində oldu: “Nəcməddin Sadıkov ətrafına “Şlyapa Zahid” kimi kadrları yığmışdı. Onların köməyi ilə Müdafiə Nazirliyi sistemində rüşvət və korrupsiya bataqlığı yaradıb. “Şlyapa Zahid” həbs olunarkən Müdafiə Nazirliyinin Daxili Təhlükəsizlik, həmçinin Təhsil-Tədris və Elmi Tədqiqatlar İdarəsinin baş zabiti idi. Onun işi üzrə 17 nəfər zərərçəkmiş şəxs vardı. Araşdırmalar zamanı məlum olmuşdu ki, Zahid Niftəliyev Müdafiə Nazirliyinin vəzifəli şəxsləri ilə əlbir olaraq həm müddətli hərbi qulluqçuların, həm də zabit-gizir heyətinə daxil olan hərbi qulluqçuların xidməti yerlərinin pul müqabilində dəyişdirilməsini təmin edib. Qadın hərbi qulluqçuların isə qanunsuz yolla xidmətə qəbul edilmələrini təşkil edib. O, həmçinin qanunsuz sahibkarlıqla da məşğul olub. Nəcməddin Sadıkovun ən yaxın adamı Zahid Niftəliyev dələduzluq və vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərməyə təhrik etmədə ittiham (Cinayət Məcəlləsi, maddə 178.2.1, 178.2.2, 178.2.3, 178.2.4, 32.4 312.2) olunurdu. Yeni Nəcməddin Sadıkovun ətrafı bu xislətdə olan kadrlar idi. Xatırlayırsızsa, Vətən müharibəsinin ilk günlərində, 2020-ci il oktyabrın 4-də mətbuatda Azərbaycan Ordusunun rəhbərliyi döyüş tapşırıqlarının icrasını planlaşdırması və təşkil etməsi haqda xəbər yayıldı. Həmin xəbərə əlavə olunan fotolardan birində Nəcməddin Sadıkov gözlerini obyektiyə zilləmiş şəkildə tuş gəl-

mişdi. Oktyabrın 10-da isə Nəcməddin Sadıkov barəsində olan və Müdafiə Nazirliyinin saytında yer alan məlumat bölümü yoxa çıxdı. Əslində həmin gündən Nəcməddin Sadıkovun həbsi gündəmədir. Bunu özü də bilir. Çünki onun neqativ, daha çox düşməne sərf edən fəaliyyəti ən təvazökar araşdırma ilə cinayət işinin materialı ola bilər. Nəcməddin Sadıkov vəzifədə olduğu illərdə Azərbaycan dilini bilməməsi, biabırçı şəkildə danışması daim tənqid olunub. Onun tikinti biznesi, beton zavodu və digər biznes seqmentlərində payının olması haqda xəbərlər var. Nəcməddin Sadıkovun Rusiya ilə əlaqə-

ləri, Rusiya ərazisində yerləşən Şeyx Şamil adına fondun onu “Milli Qəhrəman” adına layiq görməsi, Dərbənddə adına küçənin olması Baş Qərargah rəisi vəzifəsində olduğu müddətdə daha çox şimal qonşumuza xidmət etməsi kimi qəbul olunub. Onun NATO tədbirlərindən birində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi olmuş general-polkovnik Mikael Arutyunyanla olduqca səmimi fotosu da diqqət çəkib. 2017-ci ildə Nəcməddin Sadıkovun Mikael Arutyunyanla görüşü birmənalı qarşılanmamışdı. Bu həmin Arutyunyanıdır ki, Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə azərbaycanlılara qarşı xüsusi qəddarlığı ilə seçilib. Belə bir keçmişə malik düşmən generalı ilə Nəcməddin Sadıkovun xoş ünsiyyəti haradan qaynaqlanırdı? Digər bir diqqətçəkən məqam da Nəcməddin Sadıkovun yerli mətbuatın tənqidinə məruz qaldığı illərdə onu daha çox yerli rusdillli medianın, Ramiz Mehdiyevin rüporlarından hesab edilən mətbuatın müdafiə etməsi olub. Nəcməddin Sadıkovun Birinci Qarabağ savaşında dövründə Rusiyadan Azərbaycana gəlməsini xüsusilə qeyd edən həmin media bu faktı onun Rusiyaya bağlılığını təkrar edən məqam kimi təqdim edirdi. Yeni Sadıkov Rusiyadan vətənpərvərlik nümunəsi göstərərək Azərbaycana gəlib, Qarabağ savaşına qatılıb və belə bir şəxs Rusiyanın maraqlarından çıxış edə bilməz. Əslində isə bu, gülünc bir əsas hesab edilə bilər. Sadıkov o dövrdə ölkəyə qayıdan vətənpərvər zabidlərin sırasına qatılıb gəlsə də, onun Kəlbəcərin verilməsində müstəsna rolu olması da uzun illər müzakirə mövzusu olub. Bu və bir cür çoxsaylı suallar var ki, bu gün də cavablandırılmayıb. Ətrafına yığıldığı, formalaşdırdığı komanda da ordumuzun güclənməsinə deyil, zəiflədilməsinə xidmət edib. “Şlyapa Zahid” də onun kadrlar olmaqla bu işə dəstək verənlərdən olub. Bu baxımdan ilk cinayət işindən “Şlyapa Zahid”in şərti cəza ilə canını qurtarmasını da təsadüfi saymaq olmaz. Onun arxasında Nəcməddin Sadıkovun silueti daim görünür”.

✎ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

İntiharların sayı artır - ekspert səbəblər haqda danışdı

İşsizlik, evsizlik, ağır xəstəlikdən əziyyət çəkib müalicə oluna bilməmək...

“20-30 il əvvələdək Azərbaycanda intihar hadisələri çox nadir hallarda baş verirdi. Dəyərlərin dəyişməsi, psixoloji gərginlik, mənəvi böhran, sosial problemlər kimi faktorlar bu prosesdə əsas rol oynayır. Ölkədə mənəvi deqradasiyanın, psixoloji təzyiqin güclənməsində özəl televiziyaaların çox böyük və əvəzedilməz rolu var. Adamlar televiziya da daha çox qan-qırğın, terror, qətl, intihar hadisələri ilə rastlaşırlar. Bu hallar adiləşir və sonda insanlar hansısa problemi yarananda çıxış yolunu intiharda görür”.

Bunu Bakupost.az-a açıqlamasında sosioloq Elçin Bayramlı ölkədə günlərdir baş verən intihar hadisələri haqda danışarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, mənəvi dəyərlərin aşınması, tərbiyə və əxlaq problemi, ünsiyyət ənənəsinin itməsi, hansısa ağır xəstəlikdən əzab çəkmə, təkənmək, şəxsiyyətin sındırılması, başqaları tərəfindən başa düşülməmək, cəmiyyətdə gözənilmədən baş verən hadisələrə uyğunlaşa bilməmək, fərdin qayğısına qalan və onu seven birinin olmaması, sevdiyi şəxsin xəyanəti, narkotik maddələrdən asılılıq kimi problemlər intiharların əsas səbəbidir.

E.Bayramlı faciənin ən dəhşətli sinin azyaşlıların intiharı olduğunu bildirib:

“Validənlərin çoxu uşaqlarının tərbiyəsini buraxıb televiziyanın, internetin öhdəsinə. Hər uşağın əlinə yekə bir smartfon alıb verib canlarını qurtarıblar. Onların yerinə uşaqlarını kimlər tərbiyə edir, kimlər yönəldir, bu, onlar üçün maraqlı deyil. Elm sübut edib ki, televiziya və internet materialları insan psixikasına hər şeydən güclü təsir edir. Bu vasitə ilə onu istədiyi istiqamətə yönləndirirlər. Subliminal mesajlarla, 25-ci kadrlarla dolu olan videomateriallar, xüsusi frekansı və yüksək tonlarda mahnılar şüuraltına işləyir və yalnız pis məqsədlərə xidmət edir”.

O, sosial problemlərin də bu hadisələrə səbəb olduğunu bildirib:

“İşsizlik, evsizlik, ağır xəstəlikdən əziyyət çəkib müalicə oluna bilməmək kimi sosial problemlər də güclü stress yaradır və bəziləri bunlara dözə bilməyib intihara əl atır. Bu səbəbdən sosial ədalətin bərqərar, insanların normal həyatının təmin edilməsi intiharların azalmasına səbəb ola bilər. Ona görə də mənəvi-psixoloji cəhətdən sağlam cəmiyyət formalaşdırmaq vacibdir”.

Simali Kipr Türk Cümhuriyyətinin nəqliyyat və inkişaf naziri Erhan Arıkl maraqlı təklif səsləndirib. Onun sözlərinə görə, əgər Şimali Kipr müstəqil dövlət kimi tanınmasa, o zaman Türkiyənin tərkibində muxtar respublika statusuna keçilməsinə baxıla bilər. Nazir əsas məqsədin Kiprin şimalında türk varlığının qorunması olduğunu bildirib.

E.Ankılı alternativlər üzərində düşündüklərini deyib: "Özümü müstəqil dövlət kimi tanıdığımızda, ərazidə türklərin mövcudluğunu qoruyacağıq. Məsələn, Azərbaycanın tərkibində olan Naxçıvan Muxtar Respublikasına bənzər bir model qurula bilər. Yeni Şimali Kiprin Türkiyənin tərkibində muxtar respublika statusuna keçməsi istisna edilmir. O halda xarici əlaqələrdə Ankaraya bağlı olacaq da, daxildə müstəqil qalacağıq. Bu məsələni gündəmə gətirəcəyik".

E.Ankılı əlavə edib ki, Şərqi Aralıq dənizi sahilləri neft və qazla zəngindir: "ABŞ və Avropa İttifaqı (Aİ) bölgənin sərvətini rahatlıqla istismar etmək üçün burada türklərin mövcudluğunu əleyhinədir. Kipr Respublikası onsuz da Aİ üzvüdür. Yeni onlara əsas maneə Şimali Kiprin varlığıdır, buranı idarə edə bilmədikləri bölgə kimi görürlər. Əgər Türkiyə və türk milləti buradan əlini çəksə, neft və qaz tamamilə ABŞ-la Aİ-nin nəzarətinə keçəcək. Nəticədə Şimali Kipr Türk Respublikası əsla tanınmayacaq".

Bu təklif nə qədər real ola və hansı nəticələr doğura bilər?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı burada qardaş Türkiyə amilinin nəzərə alınmasını çox vacib sayır: "Şimali Kipr rəhbərləri bu prosesi, bu məsələləri daha dərinləndirirlər. Çünki, məsələnin içərisindədirlər. Orada iqtisadi maraqlar var. Siyasi maraqlar olmamış deyil. Geosi-

təklif olundu ki, hər iki tərəf eyni vaxtda BMT-yə üzv qəbul olunsun. Türkiyə tərəfi də bunu bəyənmişdi. Şimali Kipr türkələri də bəyənmişdi. Amma son məqamda Qərb növbəti dəfə özünün qərəzli mövqeyini nümayiş etdirdi. Yunan Kipri qəbul etdilər, amma Şimali Kipr BMT-yə qəbul etmədilər. Orada da özlərinin əsl simalarını göstərdilər. Yenə də məsələyə baxılmalıdır. Bir müstəqil türk dövlətinin də meydana olması çox yaxşıdır. Bu dövlətin beynəlxalq qurumlarda səsi hüququ olmalıdır. Amma o imkanlar artıq tükənib, daha artıq dayanmaq mümkün deyilsə, yeganə yol kimi hesab edirəm ki, Türkiyənin tərkibinə muxtar respub-

yası üçün xeyirli olan fəaliyyət qəbul olunmalıdır".

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu bu məsələnin reallaşmasını çətin görür: "Şimali Kiprin Naxçıvan Muxtar Respublikası formasında bir status alması asan olmaya bilər. Naxçıvana Azərbaycan tərkibində muxtar respublika statusu verilməsi 100 il əvvəl regionda yaranmış siyasi situasiya ilə əlaqədar olub. Bu regionda üç əsas gücdən ikisi Türkiyə və Rusiya Naxçıvana özəl statusu tanıyıb, təminatçısıdır. Ancaq Kiprdə situasiya daha mürəkkəbdir. Ada yunan və türk tərəfinə bölünüb, ABŞ və Avropa İttifaqı yunan Kiprini dövlət olaraq tanıyıb. Üstəlik, uzun illərdir ki, tərəflər arasında bəzi proseslər davam edir. İndi türk tərəfi Türkiyəyə birləşmək istəyə, bu təkcə Kipr türklərinə deyil, həm də Türkiyəyə qarşı sərt sanksiyalara səbəb ola bilər. Yeni başqa deyimlə dünya türklərin sülhdən imtina etdiyini qəbul edəcək və bu yunanlar üçün üs-

Naxçıvan modeli ilə Türkiyəyə birləşmək təklifi

Bu təklif nə qədər real ola və hansı nəticələr doğura bilər?

yasi maraqlar mövcuddur. Bütün bunların hamısını onlardan yaxşı bilən yoxdur. 50 ilə yaxındır ki, bu işin içərisindədir. Məsələnin hansı yollarla həll olunacağı, ətrafında daim baş sındırırlar. İqtisadi maraqları çox doğru qabardırırlar. Orada doğrudan da neft-qaz məsələsi var. Ona görə də Qərb orada maraqlıdır. Nəyin bahasına olursa olsun, oranı hansısa formada nəzarətə götürmək istəyirlər. Türkiyə rəhbərliyi də bu məsələ üzərində ciddi düşünməlidir. Hesab edirəm ki, deyilən fi-

kir təsadüfi deyil. Məsələ həm Şimali Kipr rəhbərliyi ilə müzakirə olunub, həm də böyük ehtimalla Türkiyə rəhbərliyi ilə də müzakirələr aparılıb. Sadəcə onun detalları düşünüləndir ki, ağır-sız-acısız bu proseslər keçsin. Hansısa bir Qərb dövlətinin, yaxud NATO-nun narazı bir formada müdaxiləsi olmasın. Yeni işi görəndə elə görmək lazımdır ki, onun nəticəsi müsbət olsun, daha mənfəəti gətirsin. Amma şəxsən mən tərəfdarıyam ki, orada artıq uzun bir dövr ərzində on-

lar özlərini müstəqil dövlət kimi göstərsinlər, bu məsələdə bu qədər gözləyiblər, bir qədər də gözləmək lazımdır. Burada tanınmaq məsələsi var. Dünya birliliyi tərəfindən tanınmır, o tərəfdən də yunan Kipri ona qarşı çıxır. Çox yaxşı olardı ki, bu dövlət öz mövcudluğunu davam etdirməsin, amma müstəqilliyi tanısın, BMT-yə daxil olsun. Amma təəsüflər olsun ki, buna imkan vermirlər. Xatırlayırınsızsa, xeyli müddət əvvəl onların arasında münasibətlər çox gərgin idi. Belə

likə kimi qəbul olmaları bir çıxış yolu olardı. Amma burada da bunun təhlükəli cəhətləri var. Türkiyə unitar bir dövlətdir. Orada bilir-siz ki, müəyyən separatçı meyillər var. Bu proses qardaş ölkə daxilində separatçı meyilləri qızışdırır bilər. Yeni orada kürdlər və digərləri olsun, bu məsələ hökmən nəzərə alınmalıdır. O şəkildə olarsa, Türkiyə üçün hansısa bir təhlükə yarana bilər. Hər şey ölçülüb-biçilməlidir. Hər tərəfli ölçülüb-biçildikdən sonra Türkiyə, Şimali Kipr və bütövlükdə türk dün-

nülük olacaq. Ancaq indiki halda əslində uzlaşmadan imtina edən yunanlardır. Halbuki dünyada onlara dəstək verir. Bu mənada Türkiyə tərkibinə daxil olmaq Şimali Kiprə yeni nəşə verməyəcək. Onsuz da Türkiyə ada türklərini kifayət qədər müdafiə edir, dəstəkləyir. Kiprin şimalının Türkiyəyə birləşdirilməsi isə, Ankaranın əl-qolunu bağlayacaq. Yeni sağlam bir plan deyil".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məşavət"

Mərkəzi Asiya uğrunda rəqabət

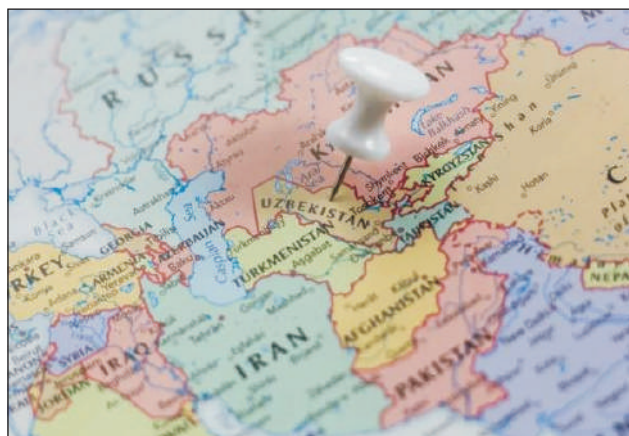
Açar ölkə yenə Azərbaycandır...

ABŞ və ümumilikdə Qərbin Mərkəzi Asiya ölkələrinə marağı son günlər daha genişmiqyaslı xarakter alıb. ABŞ-ın Qlobal İnfrastruktur və İnvestisiya Tərəfdaşlığı Proqramı üzrə xüsusi koordinatoru Helaine Matz bildiri ki, "Böyük yeddilik" ölkələri Mərkəzi Asiyada infrastruktur layihələrinin inkişafı üçün 200 milyard dollara qədər sərmayə qoymağa hazırdırlar. Görünən odur ki, Qərb regionda Rusiya və Çinə qarşı yeni geosiyasi, geo-iqtisadi rəqabətə başlayır. (Bakı-xeber.com).

Bu durumda ABŞ dövlət kabininin Cənubi və Mərkəzi Asiya məsələləri üzrə köməkçisi Donald Lu bildirib ki, Amerika tərəfi Mərkəzi Asiya respublikalarının da yeni iş yerlərinin yaradılması və iqtisadi qəçqınların Qərb ölkələrinə axınının azaldılması üçün 200 milyon dollar ayıracaq. Helaine Matz isə son 10 gün ərzində iki Mərkəzi Asiya respublikasına - Özbəkistan və Qazaxıstana səfər edib və burada nəqliyyat, logistika, təmiz enerji istehsalı, kənd təsərrüfatı

məhsulları, mədəniyyət və neft emalı sahəsində layihələrə investisiyaların cəlb edilməsi imkanları ilə bağlı danışıqlar aparıb. Ukrayna ətrafında davam edən geosiyasi böhran və Qərbin Rusiya Federasiyasına qarşı sərt sanksiyaları fonunda 2022-ci ildən sonra Avropa ölkələrindən Rusiyadan yan keçən nəqliyyat marşrutlarına tələbat xeyli artıb. Buna görə də, Helaine Matzın səfərinin əsas məqsədi Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin (Orta Dəhliz) infrastrukturuna strateji investisiyaların təşviqi üzrə ABŞ-ın səylərini təşviq etməkdir. Özbəkistan və Qazaxıstana səfəri zamanı o, potensial infrastruktur layihələri və onların maliyyələşdirilməsi imkanlarını müzakirə etmək üçün hökumət rəsmiləri və özəl sektor tərəfdaşları ilə görüşlər keçirib. Qazaxıstan nəqliyyat infrastrukturunun, o cümlədən Aktau və Kurik dəniz limanlarının inkişafı üçün maliyyə alacağını gözləyir. Bu xüsusda Helaine Matz və Qazaxıstan xarici işlər nazirinin müavini Nazira Nurbayeva arasında görüşdə danışılıb. Nurbayevanın söz-

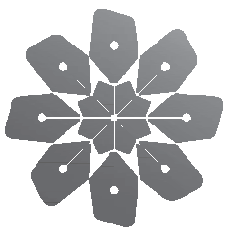
lərinə görə, Mərkəzi Asiya yuxarıda qeyd olunan sahələrdə uzunmüddətli tərəfdaşlıq üçün böyük potensiala malikdir. Avropa İttifaqının "Global Gateway" təşəbbüsü çərçivəsində isə "Böyük yeddilik" ölkələri - Kanada, Fransa, Almaniya, İtaliya, Yaponiya, Böyük Britaniya və ABŞ 2027-ci ilə qədər inkişaf etməkdə olan ölkələrə 600 milyard dollar sərmayə qoymağı qarşılarına məqsəd qoyublar ki, bunun da 200 milyard dolları Mərkəzi Asiya üçün nəzərdə tutulub. Hazırda əsas layihə Çin və Avropa İttifaqının konteyner dəmir yolu yük şəbəkələrini Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz, Türkiyə və Şərqi Avropa vasitəsilə birləşdirən Orta Dəhliz hesab olunur. Çoxtərəfli multimedial nəqliyyat infrastrukturunu Xəzər və Qara dənizlərin bəre terminallarını Çin, Qazaxıstan, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna və Polşanın dəmir yolu sistemləri ilə birləşdirir. Aydındır ki, Amerikanın Qazaxıstan və Özbəkistandakı investisiya fəaliyyəti regionla Rusiya arasında tranzit, infrastruktur əməkdaşlığının minimuma en-

məsinə gətirib çıxaracaq. Maraqlı hal ondan ibarətdir ki, Qazaxıstan və Özbəkistanda infrastrukturun inkişafı təkcə bu ölkələrə deyil, həm də Çin üçün faydalı olacaq, çünki bu, Çinin "Bir kəmə, bir yol" siyasətinin həyata keçirilməsi üçün yeni imkanlar yaradır. Bundan əlavə, nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı istər-istəməz Cənubi Qafqaz ölkələrinə təsir edəcək və bununla da regionu Qərbin müxtəlif nəqliyyat növləri və digər infrastruktur layihələrinə bağlayacaq. Rusiyanın bu ciddi çağırışa konkret olaraq necə cavab verə biləcəyi hələ aydın deyil.

Azərbaycan artan iqtisadiyyatı, demografiyası və geosiyasi potensialı ilə dünya siyasətində strateji əhəmiyyətə malik olan vahid tarixi-mədəni coğrafi regiondur. Məlumdur ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkələri üçün Türkiyə və Avropa bazarları istiqamətində etibarlı tranzit ölkəsidir. Əks istiqamətdə də tranzitin əhəmiyyətinin az olmadığını diqqətə çatdıran ekspertlər qeyd edir ki, Azərbaycanın bütün nəqliyyat-logistika infrastrukturunu Mərkəzi Asiya ölkələri üçün açıqdır. Bundan əlavə, Şərqi-Qərbi marşrutu ilə yükdaşımalarına artan tələbatı təmin etmək məqsədilə Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Azərbaycan tərəfindən müasirləşdirilib. Həmin yol ilə daşınan yüklərin həcmi 1 milyon tondan 5 milyon tona qədər artırılıb. Bu fonda Azərbaycan Şərqi Qərb arasında mühüm qovşağa çevrilib. Ölkəmizin inkişaf etdirdiyi nəqliyyat-logistika şəbəkəsi, o cümlədən Ələt Dəniz Ticarət Limanının inşası və imkanlarının artırılması, gəmiqayırma zavodunun fəaliyyətinin genişləndirilməsi, ölkəmizin Xəzərdə ən böyük ticarət donanmasına malik olması Avropa ilə Asiya arasında daşımalar üçün olduqca vacib əhəmiyyət daşıyır. Məhz bunlar fonunda Azərbaycan Mərkəzi Asiyaya giriş qapısı hesab olunur. Bu fonda Mərkəzi Asiya uğrunda rəqabət aparən qüvvələrin uğuru Azərbaycanın mövqeyindən asılı olacaq.

□ **"Yeni Məşavət"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan Vyetnam hər il 1 000 tondan çox ət və ət hissələri ixrac edəcək. Bununla bağlı Bakıda "Canet" MMC və Vyetnam Aşpazlar Assosiasiyası arasında əməkdaşlığa dair Niyət Protokolu imzalandı. MMC-nin rəhbəri Tural Əliyev məlumat verib ki, bu ilin may ayında Vyetnamda keçirilən görüşdə şirkətlərlə bu istiqamətdə danışıqlar aparılıb: "İmzalanan Niyət protokolu əsasən, Azərbaycandan ət Vyetnam şirkətlərinin tələbatına əsasən ixrac ediləcək. İxracın həcmi illik 1 000 tondan çox olacağı proqnozlaşdırılır. Çatdırılma əsasən hava yolu ilə həyata keçiriləcək. Soyudulmuş ətlər hava nəqliyyatı, dondurulmuş ətlər isə avtomobil yolu ilə daşına bilər".

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-may aylarında Azərbaycan Vyetnamdan 55,1 milyon dollarlıq mal və məhsul idxal edib. İdxalın əsasında mobil telefon, məişət texnikası, dərman və ərzaq məhsulları dayanır. Beş ayda bu ölkəyə ixracımız 247,25 min dollar dəyərində 85,5 ton "Heyvanların təzə, soyudulmuş, dondurulmuş bağırsaqları, kisəcikləri və mədə"lərindən ibarət olub. Bu, yanvar-mayda ət ixracının başlanmadığını göstərir. Hələlik ixrac bağıracaq, kisəcik və mədələrdən ibarətdir. Lakin razılaşma varsa, ətin də ixracı reallaşsa bilər...

Azərbaycanın hansısa ölkəyə ət ixrac etməsi xeyli maraqlı doğurur. Çünki ölkə özünü ətlə tam təmin etmək gücündə deyil. Rəsmi statistika görə, ölkə üzrə illik adam başına ət və ət məhsulları istehlakı 42 kiloqrama yaxınlaşır.

Bu istehlakın tərkibində ən yüksək paya 16 kq ilə mal əti sahibdir. Qoyun və keçi əti istehlakı adambaşına 9 kq, quş əti istehlakı isə 15,4 kq civarındadır. Hökumət bu istehlakın 84,5 faizinin daxili istehsal hesabına təmin olduğunu deyir. Lakin bu daxili istehsalın xeyli hissəsinin arxasında xaricdən idxal olunaraq bir neçə aylıq bəslənmədən sonra kəsimə verilən diri heyvanlar dayanır. Çünki Azərbaycanda iribuynuzlu heyvan və qoyun-keçi sayı sürətlə azalır. Rəsmi statistika əsasən ölkədə qoyun-keçilərin sayı 2020-ci ildə 8,2 milyon başdan 2024-cü il yanvarın 1-nə 7,1 milyon başa düşüb. İnek-camışların sayı isə bu müddətdə 1,3 milyon başdan 1,2 milyon başa qədər azalıb.

Bu azalma diri heyvan idxalının artımı ilə paralel gedir: Azərbaycana ötən il ərzində rekord sayda diri qoyun idxal

olunub: 25 milyon 102,97 min dollar dəyərində 320 543 baş. 2022-ci il ərzində bu idxal 15 milyon 901,2 min dollar dəyərlə 194 562 baş olmuşdu. Diri iribuynuzlu mal-qaranın idxalı isə 2022-ci ildə 41 997 başdan ötən il 86 520 başa çatıb.

Mal-qara sayının azalması ət idxalının da artımı ilə müşayiət olunur. Belə ki, gömrük statistikasına əsasən 2023-cü ildə Azərbaycana 86 milyon 739 min dollar dəyərində (148 milyon manat) 41 708 ton ət idxal olunub. Dövlət Gömrük Komitəsinin aylıq hesabatına əsasən ət idxalı dəyər ifadəsilə 2.9 faiz artıb, miqdar ifadəsilə 6.4 faiz azalıb. 2022-ci ildə Azərbaycana 84 milyon 264 min dollar də

yərində 44 573 ton ət idxal olunmuşdu.

2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında isə Azərbaycana 58 milyon 621 min dollar dəyərində 26 min 466 ton ət idxal edilib. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Azərbaycana ət idxalı dəyər ifadəsilə 18 milyon 172 min manat və ya 45 faiz, miqdar ifadəsilə 5 min 70 ton və ya 24 faiz artıb. 2023-cü ilin 6 ayında Azərbaycana 40 milyon 449 min dollar dəyərində 21 min 396 ton ət idxal edilmişdi.

Diri mal-qoyun idxalında əsas bazarımız olan Gürcüstan xəstəliklərə görə idxala qoyulan qadağa Azərbaycanı diri iribuynuzlu mal-qara və qoyun idxalında böyük azalmaya səbəb olub.

Belə ki, yanvar-may aylarında 13 milyon 484,12 min dollar dəyərində 17 046 baş kəsimlik diri iribuynuzlu heyvan, 600,89 min dollar dəyərində 6060 baş diri qoyun idxalı qeydə alınıb. Ötən ilin eyni dövründə 7 milyon 314,86 min dollar dəyərində 22 215 baş diri iribuynuzlu heyvan, 2 milyon 830,18 min dollar dəyərində 32 152 baş diri qoyun idxal olunmuşdu. Bu o deməkdir ki, diri iribuynuzlu heyvan idxalı dəyər ifadəsində 84 faiz artsa da, say baxımından 23,3 faiz azalıb. Bu ilin beş ayında idxal olunan bir heyvanın qiyməti ötən ilin eyni dövründəki 329,2 dollardan 791 dollara qədər bahalaşıb.

Qeyd edək ki, Azərbay

canda mal və qoyun ətinin qiyməti durmadan bahalaşır. May ayında bu məhsullar aprelə müqayisədə 0,4 faiz, iyunda mayla müqayisədə 0,5 faiz bahalaşıb. İyul ayının ortalarında həm mal, həm də qoyun ətinin qiymətində orta hesabla 1 manat bahalaşma baş verib.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında quş əti də daxil olmaqla diri çəkiddə 290,3 min ton ət istehsal olunub, 2023-cü ilin müvafiq dövrünə nisbətən ət istehsalı cüzi səviyyədə - 1,7 faiz artıb. Bu artımda ötən il ölkəyə idxal olunaraq bəslənməyə alınan quzu və danaların payı kifayət qədər yüksəkdir.

Yeri gəlmişkən, bu ilin altı ayında Azərbaycanda qoyunların sayında azalma davam edib. Belə ki, 2024-cü il iyulun 1-i vəziyyətinə ölkə üzrə 7132,1 min baş qoyun və keçi, 2505,1 min baş iribuynuzlu mal-qara, o cümlədən 1240,1 min baş inək və camış, 3905 baş donuz mövcud olub. Qoyun-keçi sayında ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 200 min başdan çox azalma var...

Özünü ətlə tam təmin edə bilməyən, baha qiymətə xaricdən ət alan, diri heyvan gətirən bir ölkədən min ton ətin ixrac olunması planları həm də təəccüb doğurur...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Dollar öz cəlbediciliyini itirir, hamı qızıl alır

Sanksiyalar səbəbindən Bayden administrasiyası dolları dünyanın ən əlverişsiz valyutasına çevirib

Böyük böhranlar zamanı qızıl adətən, əsas valyutalara və qiymətli kağız investirlərinə inamını itirənlər üçün ən etibarlı yatırım olur. Nəticədə hökumətlər, mərkəzi banklar, müxtəlif fondlar və təşkilatlar maliyyə bazarlarına təzyiq edən risklərdən qaçmaq üçün tonlarla qızıl alırlar.

Haqqin.az investorların qızıla son vaxtlar artan marağından yazır. Bu gün "mənfur metal" Afrika ölkələri tərəfindən getdikcə daha çox alınır və bununla da öz dövlət ehtiyatlarını mümkün valyuta itkilərindən qoruyur. Xarakterikdir ki, "qara qitə" dövlətləri, eləcə də digər ölkələr üçün əsas təhlükələrdən biri ABŞ-ın dollardan təzyiq aləti kimi istifadə etməsində görünür.

Belə ki, qiymətli metallarla əməliyyatlar üzrə ixtisaslaşan "Money Metals Exchange" (MME) rəqəmsal mübadilə platformasının xəbər xidmətinin məlumatına görə, bu il Zimbabve, Madaqaskar,

Nigeriya, Tanzaniya, Uqanda və Cənubi Sudan qızıl ehtiyatlarını artırmaq üçün addımlar atırlar. Bu ölkələri zəngin kimi təsnif etmək çətin olsa da, onların başqa seçimləri yoxdur, çünki onlar ABŞ-ın artan dövlət borcu ilə bağlı risklərdən aydın şəkildə xəbərdardırlar. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, bütövlükdə

satınalmaların həcmi azdır, lakin daim artır. İnvestorlar isə qızıla marağın artmasının səbəbini artıq gizlətmirlər.

"The Washington Post"-un apardığı təhlildən məlum olur ki, hazırda ABŞ-ın fiziki şəxslərə, şirkətlərə və müəssisələrə qarşı maliyyə sanksiyaları bu və ya digər formada bütün dünya ölkələri

rinin üçdə birinə təsir edib. Qəzetin yazdığına görə, hazırda dünyanın aşağı gəlirli ölkələrinin 60 faizindən çoxu ABŞ tərəfindən maliyyə məhdudiyyətləri altındadır. Təkcə ötən il Prezident Bayden administrasiyası üç mindən çox şəxsə sanksiya tətbiq edib.

Təsədüfi deyil ki, iyunun 6-da keçmiş amerikalı kəşfiy

yatçı və BMT-nin keçmiş müfəttişi Skott Ritter bildirib ki, sanksiyalar səbəbindən Bayden administrasiyası dolları dünyanın ən əlverişsiz valyutasına çevirib.

Üstəlik, xüsusən də ABŞ-a yaxın olmayan dövlətlər açıq şəkildə dollardan asılılığı azaltmağın yollarını axtarırlar. Buna baxmayaraq, o, hələ də lider mövqeyini qoruyub saxlayır, lakin hər gün mövqelərini itirir. İş o yerə çatıb ki, ABŞ-ın maliyyə naziri Janet Yellen etiraf edib ki, Amerika dollarının global iqtisadiyyatda payının azalması onun əsas qorxularından biridir.

Etiraf olunmalıdır ki, 2022-2023-cü illər ərzində beynəlxalq ödənişlərdə dolların payının azalması sürətləndi (2023-cü ildə bu, 58 faiz, 2011-ci ildə isə 73 faiz idi). 2022-ci ildə isə dollar ehtiyat valyuta kimi bazar payının sürətlə azalmasına səbəb oldu ki, bu da ABŞ və onun müttəfiqlərinin Rusiyaya qarşı həyata keçirdiyi fəvqəladə tədbirlər iqtisadi sanksiyaların nəticəsi idi.

Qeyd edək ki, ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi (FED) də Vaşinqtonun sanksiyalarını Amerika valyutasının cəlbə

diciliyini zəiflətmək üçün səbəb hesab etməyib. Onların mülahizələri ABŞ opposentlərinin dollara praktiki olaraq heç bir alternativinin olmaması ilə nəticələndi. Bundan əlavə, avro, Yapon yeni və Britaniya funt sterlinqi kimi digər ehtiyat valyutalar da Rusiyaya qarşı sanksiyalarda iştirak edən ABŞ-ın müttəfiqləri tərəfindən buraxılır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Co Bayden administrasiyasının bu yanaşması ilə bu problem yeni seçkilərə qədər həll edilməyəcək. Respublikaçı Partiyası ABŞ vətəndaşlarına dolları dünya ehtiyat valyutası kimi saxlamağa söz verir. Bununla belə, seçki platformasında bunu hansı mexanizm və təfərrüatlarla həyata keçirməyi planlaşdırdığını açıqlamayıb.

Cəmiyyətin müəyyən hissəsi xarici siyasətdə müəyyən ümidləri Trampın Ağ Evə qayıdışı ilə əlaqələndirirsə, o zaman maliyyəçilərin fikrincə, qarşıdan gələn prezident seçkilərində kimin qalib gələcəyindən asılı olmayaraq, böyük ehtimalla, yaxın illərdə dollar öz cəlbediciliyini itirməkdə davam edəcək.

□ "Yeni Müsavat"

1964-cü ildə Brejnev hakimiyyətə gəldikdən sonra kadr islahatlarına başlayan da növbə SSRİ maliyyə naziri Vasili Qarbutov da çatıb. 1960-cı ildə Nikita Xruşovun təşəbbüsü ilə nazir təyin olunan Qarbutov Brejnev qəbuluna dəvət olunub. Nazir yaxşı anlayıb ki, onu Brejnevə Xruşovun kadri kimi təqdim ediblər və vəzifədə qalması sual altındadır.

Qarbutov Brejnev kabinetinə daxil olan kimi özünü baş katibə təqdim edib: "SSRİ-nin maliyyə naziri Vasili Qarbutov. Heç bir siyasi qruplaşmanın üzvü deyiləm. Partiyanın istənilən qərarını birmənalı şəkildə qəbul etməyə hazıram."

Bu cür təqdimat Brejnevə xoşuna gəlib: "Siz niyə elə düşünürsünüz ki, partiya sizin haqqınızda hansısa qərarı verəcək? Biz sizi Mərkəzi Komitəyə ölkənin maliyyə sahəsindəki vəziyyəti araşdırmaq üçün çağırmışıq..."

Beləliklə, nazirin baş katibə görüşü sırf problemlərin həlli ilə bağlı olub, Qarbutov mövcud problemlər haqqında Brejnevə məruzə edib, iki saatlıq görüş zamanı baş katib maliyyə sistemi ilə bağlı müvafiq qurumlara göstərişlər verib...

1911-ci ildə Belqorodda fəhlə ailəsində anadan olan Qarbutov orta məktəbi bitirdikdən sonra ilk əmək fəaliyyətinə Xarkovda dülgər köməkçisi kimi başlayıb. Sonradan özünün söylədiyi kimi, nə qədər cəhd etsə də, rəndə onun əlinə yatmayıb və o, ali təhsil almağa qərar verib. Qarbutov Xarkov Maliyyə-iqtisad İnstitutunda ali təhsil alıb, daha sonra aspiranturada oxuyub.

Ali təhsilli mütəxəssis kimi Qarbutov fəaliyyətinə oxuduğu institutda başlayıb. O, bu təhsil ocağında kurs rəhbəri, metodist, dekan, kafedra müdiri vəzifələrində çalışıb. 1939-cu ildə Kommunist Partiyasına üzv olub.

1941-ci ildə partiya xətti ilə Qarbutovu Qırğızistana göndəriblər. O, bu respublikada Maliyyə Nazirliyində idarə rəisinin müavini və nazirliyin katibliyinin baş məs-

Brejnev'in azarkeşlik etdiyi nazir

Vasili Qarbutov və onu SSRİ rəhbərliyində güclü edən həqiqətləri...

löhətçisi vəzifələrini daşıyıb. 1944-cü ildə Qarbutov yeni vəzifəyə təyinat alıb. O, Kiyev Maliyyə-iqtisad İnstitutuna rəhbərlik edib.

Müharibədən sonrakı illərdə daha çox zərər görmüş Ukraynada büdcə, maliyyə, tikinti, planlaşdırma iş-

lərinin daha mükəmməl aparılması üçün bütün bu işlər Ukrayna Dövlət Plan Komitəsinə sədr təyin edilən Qarbutova həvalə edilib.

Bu vəzifədəki iki illik fəaliyyətində Qarbutov daha çox tanınıb. Onun planlaşdırma, proqnozları, və-

sait bölgüsü, büdcəyə qənaəti Moskvada yüksək qiymətləndirilib və 1952-ci ildə Qarbutov SSRİ maliyyə nazirinin müavini, 1953-cü ildə birinci müavin, 1960-cı ildə isə nazir vəzifəsinə təyinat alıb.

Qarbutovun özünəməxsus iş prinsipi olub. Hamıya açıq olan nazir Mərkəzi Komitə rəhbərləri ilə də açıq danışmaqdan heç vaxt çəkinməyib.

Adətən, Brejnev hakimiyyəti illərində baş katib Kremlə tərk etməyə qədər nazirlər və komitə sədrləri

Konstantin Çernenko Qarbutovla zəng vurub, hansısa bir maliyyə məsələsi müzakirə olunduqdan sonra Çernenko nazirdən soruşub: "Vasili Fyodoroviç, siz bu gün axşam saat altıdan sonra işdə olacaqsınız?"

Nazirin "əlbəttə ki, yox, mən axmaq deyiləm" cavabı Çernenkonu çaşdırıb: "Cavabınızı anlamaqda çətinlik çəkirəm. Mərkəzi Komitənin katibləri, şöbə müdirləri, elə baş katib də bir çox vaxtlarda axşamdan xeyli keçmiş işdən çıxırlar. Belə çıxır ki, onlar axmaq-

dırlar?"

Nazir bu dəfə "bunu siz dediniz, mən bu məsələyə münasibət bildirməyərəm" deyib.

Çernenko nazirə bu danışıqını dərhal Brejnevə çatdırıb. Bir neçə gündən sonra Qarbutov Brejnev qəbulunda olanda baş katib həmin söhbəti nazirə xatırladı. Qarbutov dediklərini danmayıb və fikirlərini əsaslandırmağı bacarıb: "Leonid İliç, Mərkəzi Komitədə məruzələr yazılır, məktublara cavab verilir, hər hansı bir görüşə hazırlıq işləri aparılır və s. Bu işdə hər hansı bir yanlışlığa yol vermək ehtimalı demək olar ki, sıfıra bərabərdir. Bizdə isə hər şey tam fərqlidir. Böyük bir rəqəmdə bir sıfırın artıq, yaxud əskik olması büdcəni alt-üst edə bilər. Buna görə də mən çalışıram ki, iş zamanı nə özüm, nə də əməkdaşlarım yorğun olsunlar. Axı biz rəqəmlərlə işləyirik".

Brejnev nazirin cavabı ilə razılaşıb.

Qarbutovla Brejnev arasındakı maraqlı hadisələrdən biri isə 1979-cu ildə büdcə müzakirəsi zamanı baş verib. Bəzi nazirlər və komitə sədrləri, xüsusilə Brejnevə yaxın münasibətdə olanlar baş katibə rəhbərlik etdikləri qurumda məşğul olmaları ilə bağlı şikayət ediblər və bildiriblər ki, Maliyyə Nazirliyində məşğul olmaq olduğu halda bizdə olduqca aşağıdır, büdcə müzakirəsi zamanı isə məşğul olmaları artırılmasına Qarbutov imkan vermir. Növbəti qəbulların birində

Brejnev bu məsələni nazirə çatdırıb, bildirib ki, dövlət qurumları məşğul olmaları razı deyillər. Qarbutov Brejnevə diqqətlə qulaq asıb və özünü heç də müdafiə etməyə çalışmayıb, o, sadəcə baş katibə bir cümlə və bir xahişlə cavab verib: "Leonid İliç, mən sizi və həmkarlarımla şikayətlərinizi başa düşdüm. Sizdən bir xahişim olacaq, sabah məni 5-10 dəqiqəlik qəbul edin."

Brejnev bu xahişi qəbul edib və səhəri gün üçün vaxt təyin olunub. Növbəti gün Qarbutov baş katib qəbuluna bir qovluq sənədlə gəlib. O, qovluğu açaraq içindəki sənədləri sıra ilə Brejnevə təqdim edib. Sənədlər yüksək maaş alan qurumlardan aşağı maaş alan qurumların sırası ilə düzüldü. Yəni bu sənədlərdə dövlət qurumlarının büdcələri əks olunub. Sonuncu yerdə Maliyyə Nazirliyinin sənədi yer alıb.

Qarbutov baş katibə kiçik bir şərh verib: "Buyurun baxın, Leonid İliç, sonuncu yerdə Maliyyə Nazirliyinin sənədləridir. Bəli, biz nazirliklər arasında ən aşağı maaş alan qurumuq".

Bir neçə gündən sonra dövlət büdcəsinin müzakirəsində iştirak edən Brejnev bir neçə cümlə ilə şikayətlərə son qoyub: "Qarbutovla toxunmayın, onun işinə müdaxilə etməyə cəhd göstərməyin. Maliyyə naziri kimə nə qədər cib açdığını yaxşı bilir".

Qarbutov həyatda olduğu kimi nazir kürsüsündə də sadə bir insan olub. Sırası əməkdaşlar kimi o da nazirliyin ümumi yeməkxanasında nahar edib. Əlamətdar günlərdə və əməkdaşların ad günlərində nazirliyin yeməkxanasında kiçik bir təntənə təşkil edilməsinə icazə verib və özü də onlara qoşulub. O ki qaldı belə günlərdə içki məsələsinə, nazir bu işi də özü tənzimləyib, 12 nəfərə 3 şampən şərabi və bir şüşə konyak. Ondən normanın məhz nəyə görə belə müəyyənləşdirdiyini soruşanda Qarbutovun cavabı maraqlı olub: "Bu həddə qədər içəndə rəqəmlər yerində olur, onu aşanda rəqəmlər də çaşbaş düşür".

Qeyd edək ki, Vasili Qarbutov düz 25 il, ömrünün son gününə qədər nazir kürsüsündə əyləşib. O, 1985-ci ildə, 74 yaşında vəfat edib.

Elan:

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən Hüseynov Hümət Hidayət oğlunun adına verilmiş "Şəhid ailəsinin üzvü" vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılsın.

Dövlət Statistika Komitəsi 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin fəaliyyəti haqqında məlumatları açıqlayıb.

“Yeni Məşavət” komitəyə istinadən xəbər verir ki, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərdə keçirilmiş gecələmələrin sayı 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35,8 faiz artaraq 1851,7 min olub. Gecələmələrin ümumi sayının 66,5 faizi Bakıda, 5,3 faizi Qusarda, 4,4 faizi Naftalanda, 3,9 faizi Qubada, 3,6 faizi Qəbələdə, 3,3 faizi Şabranda, 2,0 faizi Lənkəranda, 1,2 faizi Xaçmazda, 1,0 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasında və 8,8 faizi digər şəhər və rayonlardakı mehmanxanalarda (hotellərdə) və mehmanxana tipli obyektlərdə qeydə alınıb.

Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin sayı 2023-cü ilin yanvar-iyun ayları ilə müqayisədə 37,1 faiz artaraq 1080,9 min olub ki, bu da ümumi gecələmələrin 58,4 faizini təşkil edir. Gecələmələrin ümumi sayının 21,1 faizi Hindistan, 14,6 faizi Rusiya Federasiyası, 7,8 faizi Türkiyə, 6,6 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 5,7 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 3,3 faizi ABŞ, 2,8 faizi Küveyt, 2,7 faizi Qazaxıstan, 2,4 faizi Böyük Britaniya, 2,2 faizi Çin, 2,1 faizi İsrail, 2,1 faizi Özbəkistan, 2,1 faizi Pakistan, 1,3 faizi Almaniya, 1,1 faizi İtaliya, 22,1 faizi isə digər ölkələrin vətəndaşlarının payına düşüb.

Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin 82,5 faizi Bakıda, 5,0 faizi Qusarda, 3,9 faizi Qəbələdə, 3,6 faizi Naftalanda, 2,9 faizi Qubada, 0,5 faizi Şabranda, 1,6 faizi isə digər şəhər və rayonlardakı mehmanxanalarda qeydə alınıb.

Azərbaycan vətəndaşlarının mehmanxanalarda keçirdiyi gecələmələrin sayı 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 34,0 faiz artaraq 770,8 min olub ki, bu da ümumi gecələmələrin 41,6 faizini təşkil edir.

Komitə bildirir ki, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin gəlirləri 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 26,9 faiz artaraq 265,7 milyon manat olub. Bunun da 60,7 faizi nömrələrin (otaqların) təqdim olunması üzrə xidmətlərdən, 27,1 faizi ictimai iaşə xidmətlərindən, 3,3 faizi müalicə və sağlamlıq xidmətlərindən, 8,9 faizi isə digər xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilib.

2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin birləşmiş tutumundan cəmi 21,1 faiz səviyyəsində istifadə olunub. 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında bu göstərici 16,6 faiz olub. Cari ildə Şabranda mehmanxana (hotel) və meh-

Hotellərdəki yerlərin 80 faizinin boş qalmasının səbəbi

Əksər müşahidəçilər rəsmi statistikanın hotel və mehmanxanalardakı doluluq səviyyəsini real əks etdirmədiyi qənaətindədirlər

manxana tipli obyektlərin birləşmiş tutumundan 49,1 faiz, Naftalanda 39,1 faiz, Bakıda 37,3 faiz, Qusarda 28,0 faiz istifadə edilib, digər şəhər və rayonlarda isə ölkə üzrə orta göstəricidən aşağı nəticə qeydə alınıb.

Rəsmi statistikadan aydın olur ki, hotel və mehmanxanalarda nömrələrin (otaqların) təqdim olunması üzrə xidmətlərdən 161 milyon 279 min 900 manat gəlir əldə olunub. Bu rəqəmi gecələmə sayına böldükdə, belə aydın olur ki, ölkə üzrə hotel və mehmanxanalarda 1 gecələmənin haqqı 87 manata bərabər olub. Bu, mövcud qiymətlər şəraitində mümkünsüzdür. Çünki hətta ən ucqar rayonda belə hotel və mehmanxanada gecələmə haqqı bu məbləğdən aşağı deyil. Nəzərə alsaq ki, gecələmələrin 1 milyon 80 mini əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs tərəfindən reallaşdırılıb, onların gecələmələrinin 82,5 faizi Bakıda, 5,0 faizi Qusarda, 3,9 faizi Qəbələdə, 3,6 faizi Naftalanda, 2,9 faizi Qubada olub, rəsmi statistikanın real mənzərədən çox uzaq olduğunu rahatlıqla söyləyə bilərik. Altı ayda Bakıdakı hotel və mehmanxanalarda əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən 830 mindən yuxarı gecələmə qeydə alınıb. Həmin məlumatdan aşağı gecələmə qiyməti tapmaq mümkün deyil.

Dövlət Turizm Agentliyinin hesabatına əsasən bu ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycandakı 3 ulduzlu hotellərdə onlayn bronlaşdırma sistemi olan booking.com üzrə bir gecə qalmaq üçün orta qiymət 82,7 manat təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 26,4 faiz çoxdur. Hesabat dövründə ən yüksək qiymət 128,3 manat olmaqla Qubada qeydə alınıb. Bu, 1 il əvvəl nisbətən 21,5 faiz azdır. İkinci yerdə 115,4 manat olmaqla Qəbələ qərarlaşıb. Bu, illik müqayisədə 71,2 faiz çoxdur. 3 ulduzlu hotellər arasında üçüncü yeri isə 115 manat olmaqla Şamaxı tutub. Bu rayonda ötən ilin eyni dövründə 3 ulduzlu hotel olmayıb.

Eyni dövrdə Azərbaycandakı 4 ulduzlu hotellərdə onlayn bronlaşdırma sistemi olan booking.com üzrə bir gecə qalmaq üçün orta qiymət 118,2 manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 21,3 faiz çoxdur. Hesabat dövründə ən yüksək qiymət 240,3 manat olmaqla Qəbələdə qeydə alınıb. Bu, 1 il əvvəl nisbətən 23,8 faiz azdır.

İkinci yerdə 212,4 manat olmaqla Naftalanın hotelləri qərarlaşıb. Bu, illik müqayisədə 2,6 faiz azdır. 4 ulduzlu hotellər arasında üçüncü yeri isə 147 manat olmaqla Qax tutub. Ötən ilin eyni dövrünə nisbətən qiymət 5 faiz artıb.

Yanvar-avqust aylarında Azərbaycandakı 5 ulduzlu ho-

tellərdə onlayn bronlaşdırma sistemi olan booking.com üzrə bir gecə qalmaq üçün orta qiymət 226,8 manat təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 39,1 faiz çoxdur. Hesabat dövründə ən yüksək qiymət 347,8 manat olmaqla Qəbələdə qeydə alınıb. Bu, 1 il əvvəl nisbətən 8,6 faiz çoxdur. İkinci yerdə 308 manat olmaqla Abşeron hotelləri qərarlaşıb. Bu, illik müqayisədə 82,2 faiz çoxdur. Üçüncü yeri isə 306 manat olmaqla Quba tutub. Bu rayonda orta qiymət son 1 ildə 2 dəfə artıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 750-ə yaxın hotel var. “Turizm haqqında” qanuna görə, ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən hər bir mehmanxana (hotel) fəaliyyətə başladığı tarixdən altı ay ərzində ulduz kateqoriyası əldə etməlidir. Dövlət Turizm Agentliyinin açıqladığı məlumata əsasən indiyədək 200-dən yuxarı hotel təsnifatdan keçirilərək ulduz dərəcəsi alıb. 40-a yaxın hotelin təsnifatdan keçə bilməyib və nöqsanları aradan qaldırmaq üçün onlara vaxt verilib.

Ulduz alsalar belə, ictimai rəyə əsasən ölkədəki hotellərin çoxunda xidmət səviyyəsi kifayət qədər aşağıdır. Bu obyektlərdə tətbiq olunan qiymətlərlə xidmət keyfiyyəti arasında uçurum uzun illərdir müzakirə olunur, lakin indiyədək onun aradan qalxdığını söyləmək mümkün deyil. Bu-

na görə də Azərbaycanın yerli turistləri, həmçinin Rusiya, Gürcüstan, Türkiyə vətəndaşlığı alan soydaşlarımız bu rəyləndə demək olar ki, heç vaxt hotel və mehmanxanalara üz tutmurlar. Onlar, eləcə də yerli turistlər əksərən rayonlarda günlük kirayə verilən fərdi evlərdə qalmağı üstün tuturlar. Bu baxımdan, mehmanxana və hotellərdə yerli qonaqların gecələmə statistikasının əsasən bölgələrə ezam olunan dövlət qurumları əməkdaşları hesabına yarandığını rahatlıqla demək olar.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin yaydığı məlumata əsasən bu ilin ilk yarısında Azərbaycana gələn turistlərin sayı 34,0 faiz artaraq 1 milyon 231 minə çatıb. Gələnlərin 29,2 faizi Rusiya, 17,3 faizi Türkiyə, 9,7 faizi Hindistan, 8,7 faizi İran, 4,1 faizi Gürcüstan, 3,2 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 3,1 faizi Qazaxıstan, 2,5 faizi Pakistan vətəndaşları olub.

İqtisadçı-alim Vüqar Bayramova görə, yarım ilin turizm yekunlarının təhlili bir sıra vacib məqamları üzə çıxarır: “Birincisi, Azərbaycana gələn hər 10 turistdən 1-i Hindistan vətəndaşıdır. İkincisi, mənsə olaraq gələn turistlər arasında ən çox artım da Hindistanın payına düşür. Belə ki, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Hindistandan gələnlərin sayı 2,5 dəfə, Cənubi Koreyadan - 2,4 dəfə, Çindən - 2,3 dəfə, İspaniyadan - 1,8

dəfə, Qazaxıstandan - 1,8 dəfə, Səudiyyə Ərəbistanından - 1,7 dəfə, Filippindən - 1,6 dəfə, Qırğızıstandan - 1,6 dəfə, Omandan - 1,6 dəfə, İrandan - 1,5 dəfə artıb. Digər ölkələr üzrə artımlar faizlə ifadə olunur.

Üçüncüsü, region olaraq körfəz ölkələri artım faizinə görə öndədir. Yeni Ərəb Dövlətlərindən Azərbaycana gələn turistlərin sayında yenidən artımlar var. Nəhayət, həmin müddətdə turizm balansında müsbət saldo qeydə alınıb. Belə ki, Azərbaycana gələnlərin sayı xaricə gedənlər ilə müqayisədə 236 min nəfər çox olub.

Turizm neftdən sonra Azərbaycana ən çox valyuta gətirən sektordur. Pandemiya öncə illik turizm gəlirləri 2,7 milyard dollara yaxın idi. Bu sektor həmçinin məşğulluğa da xüsusi töhvə verir. Bu baxımdan, turizm infrastrukturunun daha da inkişaf etdirilməsi və qiymətlərin optimallaşdırılması Azərbaycana daha çox turistlərin gəlməsinə imkan yarada bilər. 2024-cü ilin ilk yarısında ölkəmizə gələn turistlərin sayında artım müşahidə olunsa da, daha qısa zamanda pre-pandemiya göstəricilərinə çatmaq prioritet olaraq qalmaqdadır.”

Əksər müşahidəçilər rəsmi statistikanın hotel və mehmanxanalardakı doluluq səviyyəsini real əks etdirmədiyi qənaətindədirlər. İqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirovun “Yeni Məşavət”-ə dediyinə görə, ölkəmizdə gizli iqtisadiyyatın xüsusi çəkisi kifayət qədərdir: “Bu baxımdan, rəsmi statistikanın real vəziyyəti tam əks etdirmədiyinə dair fikirlərin formalaşması gözləniləndir. Quru sərhədlərinin bağlı olması insanları daha çox daxili turizmə meylləndirir. Daxili turizmde insanlar gündə 3 dəfə yemək imkanı olan yerlərə üstünlük verirlər. Hotel və mehmanxanalarda adətən yalnız şəhər yeməyi verirlər. Onlarda qalıb gündə 2 dəfə restoranda qidalanmaq isə çox bahə başa gəlir. Məhz bu səbəbdən yerli turistlər fərdi evlərdə qalmağa üstünlük verirlər. Həmin evlərdə onlar özləri yemək hazırlayaraq, daha ucuz qiymətə qidalana bilirlər. Bu isə vəsaitlərə qənaət imkanı deməkdir”.

□ Dünya SAKİT, “Yeni Məşavət”

MUSAVAT

Son səhifə

N 131 (8504) 27 iyul 2024

Populyar ağrı-kəsicilər insult və infarkta səbəb olur

Tədqiqatçılar belə qənaətə gəliblər ki, məşhur ağrı-kəsicilər, o cümlədən ibuprofen və asetilsalisil turşusu (aspirin) sağlamlığa düzəlməz ziyan vurur. Xüsusilə, onlar insult və infarktlara səbəb olurlar.

Aspirin də daxil olmaqla qeyri-steroid iltihab əleyhinə preparatlar (QSIÖP) xəstəxanaya yerləşdirilmələrin təxminən 30%-ə görə cavabdehdir. Üstəlik, bütün hallar dərmanların əlavə təsirləri ilə əlaqələndirilir. Əsasən bu, mədə-bağırsaq qanaxması, miokard infarktı, insult və böyrəklərin zədələnməsi ilə əlaqədardır.

Üstəlik, bir neçə kateqoriya insan risk altındadır. Buraya ürək çatışmazlığı, böyrək xəstəliyi və xərçəngdən əziyyət çəkən xəstələr daxildir. 65 yaşdan yuxarı olanlar və digər dərman qəbul edənlər üçün də vəziyyət oxşardır. Bu nəticələr, demək olar ki, 11 milyon insanı əhatə edən tədqiqatlar əsasında hazırlanıb.

"QSIÖP-lərin istifadəsini azaltmaq üçün bir sıra təşəbbüslərə baxmayaraq, xüsusilə, yüksək risk qrupları arasında onlar qarşısı alına bilən zərər və sağlamlıq xərclərinin mənbəyi olmaqda davam edir", - deyər tədqiqatçılar bildiriblər.

Bill Geyts havadan və sudan kərə yağı hazırladı

Kaliforniyada yeni növ yağ alınması üzrə startapı qazanan Savor şirkəti Bill Geytsdən maliyyə dəstəyi alıb. Startap karbon qazı və sudan kərə yağına bənzər yağ alınması metodu üzərində işləyir.

Savor termokimyəvi prosesini patentləşdirib, layihəni s. ala biləcəklər. Bu məhsul-uğurlu olarsa süd olmadan orijinal qidadan dadı və alternativ süd məhsulları və teksturuna görə fərqlənir. kərə yağı almaq olacaq. On- Faydaları ondan ibarətdir lar süni yağ molekulları ilə ki, maldarlıqdakı kimi havaya

istixana və ferma qazları buraxılmır, təbiətə zərər vurulmur. Şirkət hələ ki, məhsulu bazara çıxarmağa tələsmir, rəsmi icazə tələb edilir. Amma 2025-ci ildən ilk sintez olunmuş kərə yağı və dondurma təqdim ediləcək. Bill Geyts yağın dadına baxıb və kərə yağından fərqlənmədiyini deyib.

"Onların uğuru ondadır ki, bütün yağların karbon və su atomları zəncirindən ibarət olduğunu anlayıb bu istiqamətdə getdilər.

İndi bitki, heyvan istifadə olunmadan yağ, süd hazırlamaq olacaq. Digər müsbət tərəfi qiymətinin daha sərfəli olmasıdır" - deyər Geyts bildirib.

Narsistlər yaşlandıqca...

Narsistik şəxsiyyət xüsusiyyətlərinə sahib olanların yaşlandıqca daha yetkin davranışları müəyyən edilib. Amerika Psixoloji Dərnəyinin (APA) nəzərdən keçirilən Psixoloji Bülleten jurnalında dərc edilən araşdırma narsistik insanların yaşlandıqca daha empatik, səxavətli və münasib olduqlarını ortaya qoyub.

Tədqiqata keçmişdə iştirakçıların narsisizm səviyyələrinin zamanla necə dəyişdiyini öyrənən 51 araşdırma daxil edilib. Bu çərçivədə 8-77 yaş arası 37 min 247 adamın məlumatları araşdırılıb. İştirakçıların 52 faizi qadınlar, 48 faizi isə kişilər olub.

Tədqiqatların əksəriyyəti ABŞ, Kanada və Qərbi Avropada, biri Çində, biri isə Yeni Zelandiyada aparılıb.

Araşdırmada üç fərqli narsisizm növü tədqiq edilib.

Böyük narsisizm: bu, üstünlük hissələrini və heyranlığa güclü ehtiyacı ehtiva edir. Antaqonist narsisizm: təbəbbür, emosiyaların olmaması və aşağı empatiyanı təsvir edir.

Nevrotik narsisizm: zəif emosional nəzarət və həssaslıq hallarında baş verir.

Alimlər ümumiyyətlə aşkar ediblər ki, hər üç növ narsisizmin səviyyəsi uşaqlıqdan qocalığa qədər azalır.

ABŞ-də qadın iki litr su içərək öldü

ABŞ sakini 20 dəqiqə ərzində iki litr su içib. Bu, onun huşunu itirməsinə və ölümünə səbəb olub.

Məlumata görə, 35 yaşlı Ešli Sammers ailəsi ilə ABŞ-nin İndiana ştatındakı Frimen gölündə istirahət edirmiş. İstidən qadın güclü susuzluq hiss edib. Qardaşı Devon Millerin sözlərinə görə, amerikalı 20 dəqiqə ərzində hər biri 473 millilitr olmaqla, dörd şüşə su içib. Ümumilikdə onun içdiyi suyun miqdarı iki litrə yaxın olub.

Əyləclə qazı qarışdıraraq yaşlı kişi Danimarka kraliçasını vurdu

Danimarka kraliçası Mariya Qrenlandiyaya səfəri zamanı gözlənilməz hadisə ilə üzləşib. Belə ki, pərəstişkarları ilə ünsiyyət zamanı onu skuterlə vurublar. Bu barədə "Mirror" xəbər verir.

Sosial şəbəkələrdə hadisənin görüntüləri yayılıb. Kadrlarda sakinin kral ailəsinə baxmaq və kraliça Mariyanı yola salmaq üçün çıxdığı görünür. O, da pərəstişkarlarına yaxınlaşaraq onları salamlamağa başlayır. Lakin bu zaman yaşlı bir kişi skuterlə onu vurur.

Məlumata görə, kraliça Mariyaya heç nə olmayıb. Bir qədər sonra məlum olur ki, təqaüddə kraliçanın əlini sıxmaq istəyib, lakin təsadüfən skuterdə pedalları qanışdırıb. Kişinin sözlərinə görə, o da hadisədən şok olub.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ən qısa müddətli müharibə 1896-cı ildə Britaniya ilə Zanzibar arasında baş verib. Bu müharibə cəmi 38 dəqiqə çəkib
- * Əhalisinin heyratamiz çoxluğuna baxmayaraq Çin-də cəmi 200 soyad mövcuddur.
- * Qədim Romada cərrahiyyə əməliyyatı zamanı xəstə öldürsə, həkimin əlləri kəsilirdi.
- * Las-Veqasın kazinolarında divarda saat yoxdur
- * Alyaskanın bayrağı 1926-cı ildə rus-isveç əsilli 13 yaşlı Benni Benson tərəfindən hazırlanıb
- * Kapitan Kuk Antarktidadan başqa ayağı bütün materiklərə dəyən yeganə insandır.
- * Siçovul dəvədən daha çox susuz qala bilər
- * Nil çayı tarixi boyu 2 dəfə donub- IX və XI əsrlərdə
- * Köpək balığının qarında olan balalardan ən güclüsü digərlərini yeyir və tək dünyaya gəlir
- * Eskimoların dilində qar mənasını verən 20-dən çox söz var.
- * Dünyanın nüvəsi ən azı günəş qədər istidir.
- * Böyüklük olaraq 1,3 milyon ədəd dünya bir araya gəlsə bir Günəş boyda olar.
- * Dünyanın bu başından o biri başına tullanmaq lazım gələrsə bu sıçrayış 42 dəqiqə vaxt aparar.
- * Yer kürəsi əhalisinin yarısı qarı yalnız şəkillərdə görünür.
- * Çində müəllimlər məktəbdə uşaqlara yatmağa 20 dəqiqə vaxt verirlər.
- * Hər 5 nəfərdən 2-si sevdikləri ilə evlənin.
- * Mütəmadi olaraq hansısa qaydaya 21 gün əməl etsəniz bu sizin üçün vərdişə çevriləcək.
- * Aktrisa Sirli Henderson "Harri Poter" filmində 13 yaşlı ağılayan qız Mirtl rolunu oynayıb. Bu zaman onun 40 yaşı olub.
- * Çarli Çaplinin bənzərləri yarışmasında Çaplin özü 3-cü yeri tutub.
- * Koala gün ərzində 18-22 saat yatır.
- * Plutonun sahəsi Rusiyanın sahəsindən kiçikdir.
- * Dələlər də pişiklər kimi miyoldayırlar.
- * 1-3 yaşlı uşaqlar göz yaşını olmadan ağlayırlar.
- * Kolibri geriye uçmağı bacaran yeganə quşdur.
- * Con Rokfeller 100 milyon pul qazanmaq və 100 yaşında ölmək istəyirdi. O, 192 milyon pul qazanıb 97 yaşında ölüb.
- * Tokioda zooparkdakı heyvanların insanlardan dincləməsi üçün zoopark ildə 2 ay bağlanır.
- * Körpələr gündə 400 dəfə, böyüklər isə 15 dəfə gülməyəyirlər.

Həkimlər xərcəngə görə əməliyyat etdikləri çinlinin ağciyərində "sürprizlə" üzləşdilər

Çində ağciyər xərcəngi olmasından qorxan kişinin əməliyyatı qeyri-adi nəticəsinə görə hər kəsi təəccübləndirib. Qərribə hadisə Çjetsyan əyalətində baş verib. Bildirilir ki, 54 yaşlı kişi iki il öskürəkdən əziyyət çəkib və həтта reseptsiz dərmanlar qəbul etməyə başlayıb. Lakin vəziyyəti yaxşılaşmayıb. Nəticədə, o, həkimlərə müraciət edib.

Müayinə zamanı onda bir santimetr ölçüsündə şiş aşkar edilib. Həkimlər bunun bədxassəli şiş olduğunu güman ediblər. Lakin əməliyyat zamanı həkimlər sürprizlə üzləşiblər - kişinin ağciyərlərində şiş deyil, yad cisim - çili biberinin ucu tapılıb.

Sonradan kişi iki il əvvəl yemək zamanı çili biberinin boğazında qaldığını xatırlayıb.

Həkimin sözlərinə görə, çili biberi tənəffüs yolları vasitəsilə onun ağciyərlərinə düşüb, sonra isə sağ ağciyerdə limfa sisteminin böyüməsinə səbəb olub və toxumanın altında "gizlənib", bu da adi müayinə üsulları ilə onun aşkar edilməsinə çətinləşdirib.

Hadisə sosial şəbəkələrdə böyük maraqla qarşılanıb və çoxsaylı müzakirələrə səbəb olub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500